

Değerli Arkadaşlar

Geçtiğimiz iki ay Türkiye toplumsal olaylar seceresinin en önemli tarihlerinin biriktiği aylardır.

1 Mayıs 1977 katliamından başlayarak; 6 Mayıs idamları, 27 Mayıs askeri darbesi, 15-16 Haziran büyük işçi direnişi bu secerenin belli başlı tarihlerini oluşturur.

2013 yılında Gezi Direnişi yeni bir milat oluşturdu. Mayıs'ın son hafatasında başlayan Gezi Parkı Direnişleri yaklaşık bir ay boyunca Türkiye toplumunun adalet ruhunu ayaklandırken, Dünya direniş tarihleri literatürüne adını yazdırdı.

Bu yılın Mayıs ayında yaşadığımız Soma cinayet/katliamı ise, 301 işçinin yaşamına mal oldu. yüzlerce aile parçalandı, binlerce yoksulun ocağına ateş düştü. Hükümetin izlediği çalışma yaşamı politikalarının dayandığı taşeron sistemi ile başlayan aksaklıklar, son aşamasında yüzlerce işçinin adeta katledildiği bir maden faciası ile doruğuna ulaştı. Sonuç olarak burada yaşanan kaza değil cinayetti. 301 maden emekçisinin ölümü kader değil katliamdı. O nedenle bu katliamın sorumluları adalete ve halka hesap vermelidir.

Gezi Direnişinin yıldönümünde, Denizli EMO tarafından "Gezinin Adaleti" başlıklı bir söyleşi düzenlendi. Söyleşi konuğu Gazeteci-Yazar İsmail Saymaz'dı. Saymaz, "Yargılama sürecinde tüm deliller yok edildi. Mobese kayıtları silindi. Ayrıca, Eskişehir'deki dava, güvenlik gerekçesiyle Kayseri'ye alındı. Davanın başka illere nakledilmesi demek, kamu görevlilerinin aklanması demektir. Bunu başka türlü yorumlamak mümkün değil" diyerek Gezi Parkı yargılamalarındaki adaletsizliklere dikkat çekti.

Bu arada, Taksim Dayanışma davasının ilk duruşması yapıldı. Duruşmayı TMMOB Yönetim Kurulu ve çeşitli Oda Yönetim Kurulları ile üyeleri izleyerek sanıkları yalnız bırakmadı. "Kim kimi yargılayacak? Kim haklı, kim mağdur, kim yetki ve görevleri dışına çıkararak hukuku çiğnemiş" dava sonunda ortaya çıkacaktır. Taksim Dayanışma, dava süresince yalnız kalmayacak.

Kentsel dönüşüm yasası ile kentlerdeki plansız yapılaşmayı disipline etmeyi amaçladığı iddiasında olan hükümet politikaları, devamında Büyükşehir yasası ile bu düzenlemeyi pekiştirmeyi hedefledi. Bu çerçevede Denizli Büyükşehir statüsüne geçti. Büyükşehir ve Kentsel Dönüşüm politikaları arasındaki görünmez ilişkinin arkaplanında ne yatıyor? Bu konuda Şubemiz "Büyükşehir Kentsel Dönüşüm Güncel Sorunlar" paneli düzenledi. Panele Mersin Üniversitesi Kamu Yönetimi Kent ve Çevre Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ulaş Bayraktar, Ortadoğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Tark Şengül ve İstanbul Mimarlar Odası Büyükkent Şube Sekreteri Ali Hacıoğlu konuşmacı olarak katıldı. Etkili ve güçlü tespitler içeren konuşma metinlerini ilerleyen sayfalarımızda okuyabilirsiniz.

Yaz aylarının sıcak gündemi devam edecek. Cumhurbaşkanlığı ve genel seçimler yörüngesinde devam eden bu gündemi takip etmeye devam edeceğiz.

Tüm üyelerimize, meslektaşlarımıza ve dostlarımızda selam ve saygılar.

t m m o b
m a k i n a
m ü h e n d i s l e r i
o d a s ı
d e n i z l i
ş u b e s i

BÜLTEN

TMMOB Makina Mühendisleri Odası
Denizli Şubesi Yayını
2014 / 3

MMO Denizli Şubesi Adına
Sahibi

Tefik Demirçalı
(Şube Başkanı)

Sorumlu
Yazı İşleri Müdürü
M.Kurtuluş Sarıkaya
(Şube Sekreteri)

Yayın Kurulu
Emin Oymak
Hasan Hüseyin Ökünç
Servet Tetik
Tanju Sarıca
Kahraman Dağdeviren

Yayın Yönetim & Baskı Hazırlık
Yaşar Tok

Basım Yeri
ANKAMAT Matbaacılık San.Ltd.Şti.
30.Cadde 538 Sk. No: 60
İvedik Organize Sanayi-ANKARA
Tel: 0312 394 54 95-95

MMO Genel Merkez

Meşrutiyet Cd. 19/6-7-8 Kızılay-Ankara
Tel: 444 8 666-Faks: 0312 417 86 21

Denizli Şube

Sırapapılar Mh. Saltak Cd. No: 83 Denizli
Tel: 444 8 666-Faks: 0258 263 88 36

Muğla İl Temsilciliği

Emirbeyazıt Mah. Turgutreis Cd.
Seyfi Ülkümen İşh. Kat: 3 No: 6 Muğla
Tel: 444 8 666-Faks: 0252 212 38 63

Aydın İl Temsilciliği

Güzelhisar Mh. Adnan Menderes Blv. 41
Sk. No: 23/A Aydın
Tel: 444 8 666-Faks: 0256 215 01 12

Uşak İl Temsilciliği

Ünalın Mh. Aytaş Ap. No: 26/B Uşak
Tel: 444 8 666-Faks: 0276 212 40 10

Bodrum İlçe Temsilciliği

Temel Yapı İş Mrk. Kat: 2 No: 2
Gümbet-Bodrum-Muğla
Tel: 0252 317 19 19-Faks: 0252 317 13 11

Fethiye İlçe Temsilciliği

Tuzla Mah. 526 Sk.
Öztürk Ap. No: 28/1 Fethiye-Muğla
Tel: 0252 612 87 01-Faks: 0252 612 07 73

Marmaris İlçe Temsilciliği

Kemeraltı Mh. General M.Muğlalı Cd.
Yiğit İş Mrk. No: 10 Marmaris-Muğla
Tel: 0252 413 51 71-0252 413 57 89

Milas İlçe Temsilciliği

İsmetpaşa Mh. Zafer Cd. Doğa Sk. No: 3/A
Milas-Muğla
Tel: 0252 513 66 16-Faks: 0252 513 66 16

Nazilli İlçe Temsilciliği

Yeni Mh. 86 Sk. No: 16/A
Nazilli-Aydın
Tel: 0256 313 17 15-Faks: 0256 313 17 15

Ortaca İlçe Temsilciliği

Beşköprü Mh. 114 Sk. D. 611
Ortaca-Muğla
Tel: 0252 282 03 37

Tebrikler	4
Başsağlığı	4
Aramıza Yeni Katılanlar	4
Üyemiz Kerem Yavuz'u Sonsuzluğa Uğurladık	5
Üç Fidan'ı Andık (Deniz, Yusuf, Hüseyin)	5
TMMOB Odalararası Futbol Turnuvası Şampiyonuyuz	6
Sanayide Enerji Verimliliği Semineri	6
TMMOB 43. Dönem Genel Kurulu Başarıyla Tamamlandı	7
Kaza Değil Katliam, Yüreğimiz Soma'da!	8
İş Kazası Değil Cinayet, Öfkeliyiz Hesap Soruyoruz	10
Bugün Maden Emekçileri ve Hepimizin Kara Günüdür	12
JMO Soma Raporu: Önsöz	13
MMO 45.Dönem İlk Danışma Kurulu Toplantısı Yapıldı	14
Mesleki Denetim Uygulamasına Mahkeme Onayı	15
TMMOB 15-16 Haziran'da Soma'daydı	16
Büyükşehir Kentsel Dönüşüm Güncel Sorunlar	17
Büyükşehir Kentleşme Modeli	18
Demokratikleşme, Ölçek Ekonomisi	20
Kentsel Dönüşüm Ekonomik Afetlere Yol Açıyor	23
Gezinin Adaleti	24
Taksim Dayanışma Davası İlk Duruşması	25
Büyük Menderes'i Sanayi ve Tarım Atıkları Kirletiyor	26
Herkes Sağlıklı Çevrede Yaşama Hakkına Sahiptir	27
IX Endüstri-İşletme Mühendisliği Kurultayı Sonuç Bildirgesi	28
TMMOB Sanayi Kongresi 2013 Sonuç Bildirgesi	30

Tebrikler

Oda üyelerimizin mutluluklarını sizlerle paylaşıyoruz.

Denizli Şube Büro Görevlimiz Ceylan Çelik Tarakçı 24.05.2014 tarihinde evlenmiştir. Kendisini tebrik eder, yeni yaşamında mutluluklar dileriz.

Denizli Şube Yönetim Kurulu Üyemiz Umut Cüneyt İyiol 24.05.2014 tarihinde evlenmiştir. Kendisini tebrik eder, yeni yaşamında mutluluklar dileriz.

Bodrum İlçe Temsilciliği Teknik Görevlimiz İ.Soykan ŞENER 07.06.2014 tarihinde evlenmiştir. Kendisini tebrik eder, yeni yaşamında mutluluklar dileriz.

Milas İlçe Temsilciliği Teknik Görevlimiz Tufan ÇAKAR 26.06.2014 tarihinde evlenmiştir. Kendisini tebrik eder, yeni yaşamında mutluluklar dileriz.

Başsağlığı

9 Mayıs 2014 tarihinde üyemiz İsmet Oluk'un babası vefat etmiştir. Üyemize, yakınlarına ve dostlarına başsağlığı dileriz.

21 Mayıs 2014 tarihinde üyemiz Hakan Doğru'nun annesi vefat etmiştir. Üyemize, yakınlarına ve dostlarına başsağlığı dileriz.

29 Mayıs 2014 tarihinde üyemiz Murat Ali Çölbe'nin babası vefat etmiştir. Üyemize, yakınlarına ve dostlarına başsağlığı dileriz.

6 Haziran 2014 tarihinde Bodrum İlçe Temsilciliği Yürütme Kurulu Başkanımız Semayi Yaman'ın babası vefat etmiştir. Üyemize, yakınlarına ve dostlarına başsağlığı dileriz.

10 Haziran 2014 tarihinde üyemiz Metin Özkal'ın kayınvalidesi vefat etmiştir. Üyemize, yakınlarına ve dostlarına başsağlığı dileriz.

20 Haziran 2014 tarihinde üyemiz Kerem Yavuz vefat etmiştir. Yakınlarına ve dostlarına başsağlığı dileriz.

26 Haziran 2014 tarihinde üyemiz Fedai Halıcı vefat etmiştir. Yakınlarına ve dostlarına başsağlığı dileriz.

2 Temmuz 2014 tarihinde üyemiz Turgut Özkan'ın annesi vefat etmiştir. Üyemize, yakınlarına ve dostlarına başsağlığı dileriz.

7 Temmuz 2014 tarihinde üyemiz Çiğdem Ersan'ın ağabeyi vefat etmiştir. Üyemize, yakınlarına ve dostlarına başsağlığı dileriz.

Aramıza Yeni Katılan Üyelerimiz (Mayıs-Haziran)

Onur Özeydin

Uğur Yılmaz

Burak Şengün

İlhan Burak Özhan

Ahmet Uçmaklı

Ozan Töre Saraçoğlu

Murat Pişmiş

Akın Karadeniz

Halil İbrahim Daloğlu

Muammer Kahyaoğlu

Arif Hancılar

Muzaffer Eyyıyapıcı

Berfu Çetin

Ömer Faruk Gevher

Levent Bişkin

Zafer Gökhan Bekil

Ali Öztürk

Fırat Kafalı

VEFAT

KEREM YAVUZ

İZMİR

27.05.1981 - 20.06.2014

Şubemize kayıtlı 76920 sicil numaralı Üyemiz
Kerem Yavuz'u kaybetmenin üzüntüsü içindeyiz.

Ailesi, yakınları ve dostlarına metanet,
 tüm meslektaşlarına başsağlığı dileriz.

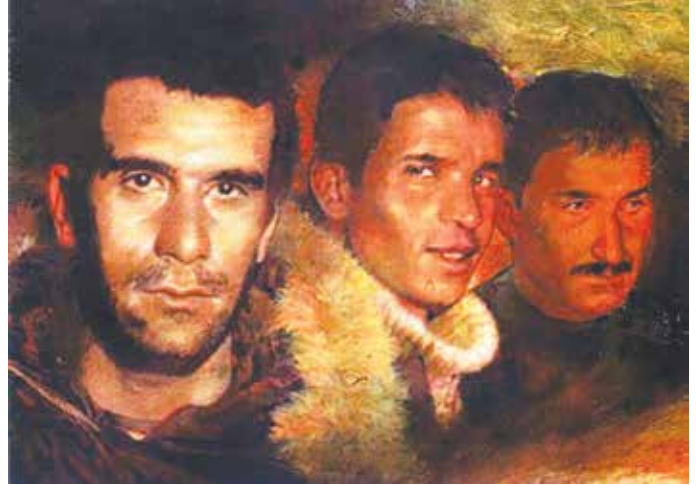
Üç Fidan'ı andık *Deniz Yusuf Hüseyin*

6 Mayıs 1972 sabaha karşı idan edildiler. Suçları neydi, hala türk hukuk tarihinin en muammalı ve en karışık hükmüdür. Tarihe böyle geçtiler.

Suçları neydi?

Bu soruya kırk yılı aşkın bir zaman boyunca hiç kimse yanıt vermedi.

Darbelerin vakayi adiyeden sayıldığı bir dönemde, Cumhuriyet tarihinin en karanlık sayfalarından birine damga vuran 12 Mart darbecilerinin, neredeyse sorgusuz sualsiz intikam arzularının kurbanı oldular.

TÜM NESİLLERİN İKONALARI OLDULAR

Türkiye Solu'nun 1960 sonrası gelişen siyasal sürecine doğan üç genç fidan, Türkiye İşçi Partisi ve aynı parti üyelerinin içinde yer aldığı Fikir Kulüpleri Federasyonu'nun üyesiydiler. Türkiye'nin Düzeni adlı yapıtı ile neredeyse tüm gençliğe rehber olan Doğan Avcıoğlu'nun başında bulunduğu YÖN Dergisi fikirlerine yakınlık duyarak yetiştiler. Sonraları Mihri Belli tarafından programlaştırılan Milli Demokratik Tez yaklaşımını benimsediler. dönemin pek çok ihtilalci genci gibi demokrasi, bağımsızlık, sosyalizm, eşitlik, özgürlük imgeleriyle biçimlenen bir siyasal sürecin aktörleri oldular.

Amerikan 6. Filo ziyaretini protestonun en önünde onlar vardı. Tütün işçilerinin, pamuk işçilerinin, yoksul köylülerin hak arama mücadelesine omuz veren onlardı. Eğitim kurumlarını siyasal iktidarın ve yandaşlarının kontrolüne alma girişimlerine karşı gençliği örgütlediler.

Hiç kimseye zarar vermediler, insan öldürmediler. Yeni ve umutlu bir ülke için ter ve gözyaşı döküp emek harcadılar. kapitalizme ve emperyalizme karşı dünyanın bütün halklarının savaşına yürekleriyle destek oldular.

Bu gün hala insanlığın yüreğindeki sönmeyen eşitlik ve özgürlük şiarlarının dalgalanan bağımsızlık bayrağı olmaya devam ediyorlar.

TMMOB ODALAR ARASI FUTBOL TURNUVASI ŞAMPİYONUYUZ

Meslek Odaları arasında dostluk ve dayanışmayı güçlendirmek için geleneksel olarak her yıl İnşaat Mühendisleri Odası Denizli Şubesi tarafından düzenlenen Halı Saha

Futbol Turnuvasında Şubemiz Futbol takımı şampiyon oldu. Bu başarıda katkısı olan tüm meslektaşlarımıza teşekkür ediyor, sevincimizi sizlerle paylaşıyoruz.

Mimarlar Odası,
Elektrik Mühendisleri Odası,
İnşaat Mühendisleri Odası,
Makina Mühendisleri Odası,
Jeoloji Mühendisleri Odası,
Tekstil Mühendisleri Odası ve
Ziraat Mühendisleri Odası'nın
katıldığı turnuva 28 Nisan 2014 -
09 Haziran 2014 tarihleri arasında
yapıldı. Oynanan Final maçı
sonrasında düzenlenen ödül
töreninde birincilik kupası Şubemiz
takım kaptanına takdim edildi.

SANAYİDE ENERJİ VERİMLİLİĞİ SEMİNERİ

Makina Mühendisi Cafer Ünlü'nün konuşmacı olarak katıldığı Sanayide Enerji Verimliliği ve Enerji Tasarrufu konulu Seminer; Şubemiz İbrahim Yener Acar Konferans Salonu'nda 17 Haziran 2014 Salı günü gerçekleştirildi.

Üyelerimizin yoğun katılımıyla gerçekleşen seminerde;

- Türkiye'nin enerji tüketimi
- Enerji verimliliği konularında teşvik ve destekler
- Sanayide yapılacak iyileştirmeler ile sağlanacak enerji tasarrufu
- Enerji Verimliliği İzleme Sistemleri
- Endüstriyel Tesislerde Enerji Tasarrufu Uygulama Örnekleri konuları üzerinde duruldu.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği 43. Olağan Genel Kurulu 29 Mayıs-1 Haziran 2014 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirildi. Genel Kurulda Soma'da 301 madencinin ölümüne yol açan katliam, Gezi direnişinin yıldönümü ve AKP'nin baskıcı, faşist politikalarına karşı birlikte mücadele çağrısı öne çıktı.

tmmob
TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

43.DÖNEM GENEL KURULU BAŞARIYLA TAMAMLANDI

Yenimahalle Belediyesi Nazım Hikmet Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilen Genel Kurulda Divan Başkanlığına Nevzat Uğurel (ŞPO), başkan yardımcılıklarına Gülümser Hızal (İMO), Doğan Albayrak (MMO), yazman üyeliklere Yeşim Bek (ÇMO), Mehmet Rojbin Bingöl (MADENMO), Leman Ardoğan (MO), Çiğdem Çamkıran (PEYZAJMO) seçildi.

Saygı duruşu ve Anıtkabir Çelenk Komisyonunun seçimi sonrası açılış konuşmalarına geçildi. TMMOB 42. Dönem Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı'dan sonra konuklar TTB Merkez Konseyi II. Başkanı Gülriz Erişgen, KESK Başkanı Lami Özgen, EMEP Genel Başkanı Selma Gürkan, ÖDP Genel Başkanı Alper Taş, Yenimahalle Belediye Başkanı Fethi Yaşar, TKP MK Üyesi Erhan Nalçacı, CHP Genel Başkan Yardımcısı Emel Yıldırım birer konuşma yaptılar.

SOĞANCI: " ERDOĞAN VE AKP'NİN TARİHSEL MİSYONU SONA ERDİ"

Konuşmasında TMMOB'nin 42. çalışma döneminde Türkiye'de yaşanan gelişmeleri değerlendiren TMMOB 42. Dönem Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı, Türkiye'nin her alanda neo-liberalizmin yönlendiriciliğinde dönüşümden geçirildiği, tüm kamusal hizmetlerin sermayeye devredilip, kamunun adeta yok edildiği; kentlerin "dönüşüm" adı altında ranta tahvil edildiği; yolsuzluğun, rüşvetin, her türlü pisliğin ortaya apaçık döküldüğü; baskının, zor kullanımının, zorbalığın tavan yaptığı; torba yasalar, torba davalarla adeta bir toz bulutu altında ülkenin yeniden şekillendirildiği bir dönem yaşandığını belirtti. Ülke geleceğinin belirleneceği olağanüstü bir dönemden geçildiğini ifade eden Soğancı, "AKP iktidarının on yılı aşkın zamanda kur-

duğu düzen tüm unsurlarıyla bir bir deşifre oldu. Ülke tarihinin en büyük yolsuzluk ve rüşvet belgeleri ortaya döküldü. İktidar yukarıdan aşağıya kurduğu yolsuzluk şebekesini, emniyetten-yargıya tüm alanları yine yukarıdan kuşatarak korumaya aldı. Çünkü elinde artık stratejik baskı aygıtlarından başka hiçbir şeyi kalmadı. Gün gibi görünen gerçek şu ki, Erdoğan ve AKP artık ülkeyi yönetemiyor. İflah olmaz bir meşruiyet kaybı yaşanıyor. Tüm kurumlarıyla birlikte iktidara olan güven bir daha geri gelmemek üzere kayboldu. O yüzden de faşist baskıları ve yasakları yoğunlaştırıyor. Ülkeyi mezhepçilik temelinde bölerek, ayakta kalmaya çalışıyor. Adeta aklını yitirmiş bir çıldırmışlık içerisinde tekmeyle, tokatla, küfürle halkın boğazına basmaya çalışıyor. Ama artık hepimiz biliyoruz ki bir dönem kapandı" diye konuştu.

Soğancı, Erdoğan ve AKP'nin tarihsel misyonunun sona erdiğini söyleyerek, "Şimdi asıl önemli nokta, Haziran direnişinin Soma sonrasında kazandığı yeni bilinçle yoluna devam ediyor olmasıdır. Yalnızca Erdoğan'ı değil iktidarın tüm sahiplerini asıl korkutan da budur. Şimdi direnişimizi, kaybettiğimiz ne varsa bir bir geri almak üzerine bir anlayışla sürdürmeliyiz. Şimdi yapılanların daha fazlasını yapmalıyız, ortaklık zeminlerini çoğaltmalı tüm direnme eğilimlerinin birbiriyle dayanışmasını güçlendirmeliyiz. Ve bu direnişimizi artık özelleştirilen tüm kurumların geri alınarak işçilerin öz yönetiminde kamulaştırılması, taşeron çalışmanın tüm biçimlerine son verilmesi, eğitimin ve sağlığın parasız hale getirilmesi başta olmak üzere doğanın ve insanın sömürüsüne son verecek bir anlayışı geliştirerek sürdürmek zorundayız" dedi.

Kaza Değil Katliam YÜREĞİMİZ SOMA'da

TBMM katliam/fa-
ciadan yaklaşık 20
gün önce, muhalefet
partilerinin maden
işletmelerinde gü-
venliğin artırılmasını
öngören yasa tek-
lifini, iktidar partisi
milletvekillerinin
oylarıyla reddetti.

13 Mayıs 2014'te Manisa'nın Soma ilçesindeki kömür işletmelerinde çıkan yangın resmi rakamlara göre 301 madencinin ölümüyle sonuçlandı. Olay, Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en çok can kaybı ile sonuçlanan iş ve madencilik kazası olarak kayıtlara geçti. Soma Holding Kömür İşletmeleri A.Ş. tarafından işletilen maden ocağındaki patlamaya önce elektrikli ekipmanların sebep olduğu iddia edildi. Yangın, vardiya değişimi sırasında meydana geldi ve 800 civarında işçi patlama sırasında yer altında kaldı. Enerji Bakanı Taner Yıldız, 17 Mayıs 2014 tarihinde yaptığı açıklamada, toplamda 301 kişinin hayatını kaybettiğini ve içeride kimse kalmaması sebebiyle kurtarma çalışmalarının sona erdiğini açıkladı.

Daha sonra çeşitli kurum ve kişiler bu sayının gerçeği yansıtmadığını ve daha fazla işçinin maden kazasında hayatını yitirdiğini, kapatılan maden ocaklarında ölen madenci cesetlerinin olabileceğini açıkladılar.

Bu konuda açılan davalar halen yargıda devam ediyor.

YÜREĞİMİZ
SOMA'da

14 Mayıs 2014 Çarşamba günü saat 19:00 da Candoğan Parkı önündeki kitlesel basın açıklamasına DİSK-KESK-TMMOB ve TTB'nin yanısıra Sivil Toplum Kuruluşları, Siyasi Partiler ve Dernekler destek verdi. Basın açıklamasını Denizli İl Koordinasyon Kurulu Sekreteri Mehmet Sarıca okudu.

İŞ KAZASI DEĞİL, CİNAYET! ÖFKELİYİZ, HESAP SORUYORUZ!

Manisa'nın Soma ilçesindeki bir kömür madeninde meydana gelen patlama sonucu en az 300 işçi yaşamını kaybetmiştir. TMMOB Makina Mühendisleri Odası olarak yaşamını kaybeden ve yaralanan emekçi kardeşlerimizin yakınlarının ve halkımızın acısını paylaşıyoruz.

Türkiye ölümlü iş kazalarında Avrupa'da birinci sırada yer almaktadır. İş kazalarından dolayı çalışan her 100 bin işçiden İngiltere'de 0,6'sı, Norveç, İsveç, Finlandiya ve İsviçre'de 1,5'i, Fransa ve Almanya'da 2'si, Belçika'da 2,5'i, Avusturya ve Yunanistan'da 4'ü, Bulgaristan ve Güney Kıbrıs'ta 5'i, Türkiye'de ise 17'si iş kazalarında yaşamını kaybetmektedir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Soma'daki acı olaydan sonra yaptığı açıklamada, iş kazasının meydana geldiği işyerinin "sürekli denetlenen bir işyeri" olduğunu, son denetimlerde de işçi sağlığı ve güvenliği yönünden hiçbir eksikliğin bulunmadığını belirtti. Ama hüzün ki "hiçbir eksiğin bulunmadığı" belirtilen işyerinde en az 300 kişi yaşamını kaybetmiştir. BU AN, SÖZÜN BİTTİĞİ BİR AN'DIR.

Türkiye'nin işçi sağlığı ve güvenliği konusunda ne yaptığını Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı da özetledi ve sabaha karşı 04.30 sıralarında verdiği demeçte, "Tabuttan başlamak üzere bir boşluk olmaması için çalışıyoruz" dedi. Aynı bakan, 9 ay önce söz konusu ocağı ziyaret etmiş ve ocağı önlemler konusunda "örnek bir ocak" olarak göstermişti. BU DA, SÖZÜN BİTTİĞİ BENZER BİR AN'DIR.

Her iş kazasından sonra söylediğimiz gibi, her kaza için teknik bir neden söyleyebiliriz, bu neden grizu olabilir, patlama olabilir, yangın olabilir, elektrik olabilir, yüksekte düşme, karbon monoksit zehirlenmesi, anti-grizu tesisat kullanılmaması olabilir. Ancak iş kazalarının/cinayetlerinin ortak nedeni, sermaye ve devletin işçilerin canını önemsememesidir.

İşçi sağlığı ve güvenliği ile biraz ilgisi olan herkes bilir ki bütün kazalar öngörülebilir. Her kaza, yönetim sistemi kurulması, mühendislik ve idari önlemlerin alınması ile önlenir. Kaza meydana gelmesi olasılığı da göz önünde bulundurularak zarar azaltıcı önlemler alınır. Olumsuz durumlara yönelik acil durum planlaması kriz yönetimi sistemi kurulur. Kriz yönetimi halkla ilişkileri de içeren bir yönetim fonksiyonu olarak tasarlanır. Ancak sormak isteriz: En az 300 işçinin hayatını kaybettiği bu olayda, yukarıda söylenenlerden hangisi uygulanmıştır?

İşveren önlem almaz, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yasak savar, mevzuatı yazboz tahtasına çevirir, dün yaptığı yasal düzenlemeyi bugün yeniden değiştirir, yeterli denetim yapmaz, seçim senesi diye cezalar uygulanmazsa mevcut tablo karşımıza çıkar.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, özelleştirme, taşeronlaşma, rodövans (kiralama) gibi yanlış uygulamalarla kamu madenciliğini küçültüp, kamu kurum ve kuruluşlarında uzun yıllar sonucu elde edilmiş olan madencilik bilgi ve deneyim birikimini dağıtır; yoğun birikim ve deneyime sahip olan kurum ve kuruluşlar yerine üretimin, teknik ve altyapı olarak yetersiz, deneyim ve uzmanlaşmanın olmadığı kişi ve şirketlere bırakılırsa, elbette durumda kazalar da yoğunlaşır.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı açıkladı; "ihmal varsa sesiz kalmayız" dedi.

Evet, ihmal var, ihmalin adı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'dır. Bu bakanlık, işçilerin sağlığının korunması, güvenliğinin sağlanması konusunda göz boyamaya yönelik davranmış, ölümleri seyretmiştir. Zira son 10 yılda en az 12 bin işçi iş kazaları sonucu yaşamını kaybetmiştir. En çok ölümlerle sonuçlanan, en az 300 işçinin yaşamını kay-

betiği iş kazasının meydana geldiği ülkenin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı hâlâ koltuğunda oturabiliyorsa; ülkemizdeki işçi sağlığı ve iş güvenliğine ilişkin tüm kararların alınmasında karar alıcı unsur olan İş Sağlığı Güvenliği Genel Müdürü görevinin başında ise pes doğrusu!

İhmalin adı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'dır; özelleştirme, taşeronlaşma, rodövens (kiralama) gibi yanlış uygulamaları ortaya koyarak kazaların artmasına neden olan Enerji ve Tabii Kaynaklar bakanı koltuğunda oturursa pes doğrusu!

İhmalin adı AKP iktidarı'dır. Somada iş kazaları geliyorum derken, bu konuda araştırma yapılması, çözüm yollarının araştırılması için verilen araştırma önermelerini bile reddeden AKP iktidarı, iş kazalarının, ölümlerin, cinayetlerin sorumlusudur.

Evet, ihmal var ve biz sesiz kalmayacağız, AKP iktidarından, AKP'nin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından hesap soracağız. Bu kaza değil cinayettir, cinayetin hesabını soracağız. AKP iktidarı, her konuda olduğu gibi, işçi sağlığı güvenliği konusunda da "ben bilirim, ben ne dersem o olur, benden iyisini bilemezsiniz, beni eleştiremezsiniz" demekte, TMMOB gibi bilgi ve deneyim birikimi sahibi bir örgütü, her türlü karar mekanizmasından dışlamaktadır.

Bu noktada önemle belirtmek isteriz:

Kazanın meydana gelmesinde, işyerinin/işverenin sorumlu olduğu mutlak bir gerçekliktir. Önlem almayan, ton başına üretim maliyetini azaltmakla övünen işveren bu kaza/cinayetlerin sorumlusudur. Bunun yanında kazanın meydana gelmesinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı yani iktidar, uyguladığı politikalar ile kazaya/cinayetlere ortaktır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı derhal istifa etmelidir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, bilmelidir ki; TMMOB ve bağlı odalar yüzbinlerce üyesi ile işçi sağlığı ve güvenliği konusundaki bilgi birikimini paylaşmaya, politikaların belirlenmesine katkı sunmaya ve eğitim verme konusundaki ısrarından vaz geçmeyecektir. Bakanlık inadı bırakmalı, TMMOB'yi sürece katmalıdır.

Ulusal İş Sağlığı Güvenliği Konseyindeki temsiliyet, kamu ağırlıklı olmaktan çıkartılmalı, sendika, demokratik kitle örgütü, meslek örgütü ağırlıklı hale getirilmeli, Konseyin aldığı kararların uygulanması zorunlu hale getirilmelidir.

İş sağlığı Güvenliği Kurulunda temsiliyet işçi ağırlıklı hale getirilmelidir.

İşyeri denetimleri daha sık yapılmalı, denetimlerde, maden, inşaat, metal sektörlerine ağırlık verilmelidir.

Eksik bulunan işyerlerine verilmesi gereken cezalar kesinlikle ötelenmemeli, derhal uygulanmalıdır.

Bizler bu alandaki bilimsel-teknik mücadelemizi sürdüreceğiz ve Ethem Sarısülük cinayetine, Ali İsmail Korkmaz cinayetine, Mehmet Ayvalıtaş cinayetine, Abdullah Cömert cinayetine, Berkin Elvan cinayetine, Mehmet İstif cinayetine; Soma'da yaşanan iş cinayetine, son yıllarda artan toplu iş cinayetlerine eklenen bu cinayetleri unutmayacak, sessiz kalmayacak ve bugün bütün Türkiye'de alanlara çıkacağız.

TMMOB Denizli İl Koordinasyon Kurulu

Kaza Değil Katliam YÜREĞİMİZ SOMA'da

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı, Soma'da yaşanan ve 300'ün üzerinde maden emekçisinin

ölümüne yol açan iş cinayeti üzerine 14 Mayıs 2014 tarihinde bir basın açıklaması yaptı.

BUGÜN MADEN EMEKÇİLERİNİN VE HEPİMİZİN KARA GÜNÜDÜR

Ruhsat hukuku Türkiye Kömür İşletmelerine (TKİ) ait olan Soma Kömür İşletmeleri A.Ş. tarafından işletilen Manisa İli Soma İlçesi Eynez mevkiinde bulunan yeraltı kömür ocağında, 13 Mayıs 2014 Salı günü saat 15:00 civarında meydana gelen ocak yangını sonucu açığa çıkan karbon monoksit gazıyla zehirlenen, aralarında maden mühendisi meslektaşlarımızın da bulunduğu yüzlerce maden emekçisi yaşamını yitirmiştir. Nasıl gerçekleştiği henüz bilinmemekle birlikte, böyle bir facianın bu havzada yaşanabileceği gerek Maden Mühendisleri Odası'nca ve gerekse Birliğimiz tarafından daha önce kamuoyuyla paylaşılmıştır. Yine havzada yaşanan iş kazalarıyla ilgili Meclis'e verilen araştırma önergesi geçtiğimiz ay AKP milletvekillerinin oylarıyla reddedilmiştir.

80'li yılların başından itibaren uygulamaya konulan özelleştirme, taşeronlaşma, rodövans vb neoliberal politikalar ve uygulamaları; kamu madenciliğini küçültmüş, kamu kurum ve kuruluşlarında uzun yıllar sonucu elde edilmiş olan madencilik bilgi ve deneyim birikimini dağıtmıştır. Yoğun birikim ve deneyime sahip olan kurum ve kuruluşlar yerine üretimin, teknik ve alt yapı olarak yetersiz, deneyim ve uzmanlaşmanın olmadığı kişi ve şirketlere bırakılması, buna ek olarak kamusal denetimin de yeterli ve etkin bir biçimde yapılamaması, iş cinayetlerinin ve ölümlerin misli olarak artmasına neden olmuştur. Yaşadığımız son olay bunu bize bir kez daha göstermiştir. Facia sonrası kurtarma operasyonunda ciddi bir organizasyon bozukluğu yaşanmış ve devlet sınıfta kalmıştır.

Karadon, Kozlu, Elbistan ve son olarak Soma'da madende yaşanan iş cinayetleri, emekçilerin yaşamının piyasanın insafına bırakıldığının açık bir göstergesidir.

AKP Hükümeti, bugünlerde Meclis'e sunacağı taşeron ve istihdam yasasıyla emeği daha da köleleştirmeye çalışmaktadır. Buradan bir kez daha uyarıyoruz.

İş cinayetlerini artıracak bu uygulamadan bir an önce vazgeçilmeli ve yasa Meclis'e getirilmemelidir.

-Özelleştirmeler durdurulmalı, taşeronlaşma uygulamalarına son verilmelidir.

Bu faciada yaşamını yitiren tüm maden emekçilerini saygıyla anıyoruz.

Mehmet Soğancı
TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı

Kaza Değil Katliam YÜREĞİMİZ SOMA'da

Soma'da meydana gelen maden kaza/katliamının ardından, TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası tarafından hazırlanan İş Kazası/İş Cinayeti Raporu hazırlandı. Rapor'un önsözü aşağıda yer almaktadır. Rapor Hüseyin ALAN, Murat ATEŞOĞULLARI, Dünder ÇAĞLAN, Faruk İLGÜN, Rengin KONUK, Hüseyin UYTUN tarafından hazırlanarak imza altına alındı. JMO tarafından yayınlanan ilgili Raporun tam metnine "<http://www.tmmob.org.tr/sites/default/files/soma.pdf>" adresinden PDF formatında ulaşabileceğinizdir.

MANİSA- SOMA

EYNEZ KARANLIKDERE MEVKİİ KAPALI OCAK KÖMÜR MADENİ İŞLETMESİ İŞ CİNAYETİ/ İŞ KAZASI RAPORU/ ÖNSÖZ

Manisa-Soma'da Soma Holding'e bağlı Soma Kömür İşletmeleri AŞ.'nin işlettiği Eynez Karanlıkdere Kömür ocağında 13 Mayıs 2014'de meydana gelen faciada resmi rakamlara göre aralarında 5 maden mühendisinin de bulunduğu 301 maden emekçisi hayatını kaybetmiştir.

Faciyanın meydana geldiği Eynez-Karanlıkdere yeraltı kömür ocağının, ruhsat hukuku Türkiye Kömür İşletmeleri'ne (TKİ) aittir. 2006 yılına kadar TKİ tarafından işletilen ocak, önce Park Holding'e daha sonra da Soma Holding'e bağlı Soma Kömür İşletmeleri AŞ'ye hizmet alım yöntemiyle devredilmiştir.

Manisa Soma'da meydana gelen facia nedeniyle Soma halkı ile yakınlarını kaybeden ailelerin acılarının paylaşılması, faciaya neden olan olay veya olaylar zincirinin yerinde araştırılması amacıyla Oda Başkanı Hüseyin Alan, İl Başkanı Faruk İlgün, Yönetim Kurulu Yazman Üyesi Murat Ateşoğulları, Yönetim Kurulu Sosyal İlişkiler Üyesi Rengin Konuk, Oda Onur Kurulu Başkanı Dünder Çağlan ile İzmir Şube Yönetim Kurulu Yazman Üyesi Hüseyin Uytun'dan oluşan bir heyet, mahallinde gözlem, inceleme ve araştırmalarda bulunmuş, konuyla ilgili olarak başta Soma'da çalışan meslektaşlarımız olmak üzere birçok kişi ile görüşmeler yapmıştır.

Heyet tarafından yapılan gözlem, inceleme, araştırma ve görüşmeler sonucunda edinilen izlenimler literatür bilgileriyle pekiştirilerek bu rapor hazırlanmıştır. Rapor kapsamında maden işletmeciliği konusu, sadece Soma özelinde değil, olabildiğince geniş ölçekte ve birçok yönüyle ele alınmaya çalışılmıştır. Konu her boyutuyla ele alınarak, sorun ve tesbitlere ilişkin çözüm önerilerini de içeren "Manisa-Soma Eynez Karanlıkdere Mevkii Kapalı Ocak Kömür Madeni İşletmesi İş Cinayeti / İş Kazası Raporu" hazırlanarak bir basın toplantısı ile kamuoyuna ve meslek camiamıza sunulmuştur.

Konunun her yönü ile incelenerek titiz ve özverili bir çalışma ile raporun hazırlanması, zenginleştirilmesi ve kitapçık haline dönüştürülmesinde emeği geçen heyet üyelerine; gözlem, tespit, inceleme, değerlendirme ve önerilerini bizimle paylaşan Prof. Dr. Kadir Dirik, Prof. Dr. Erdin Bozkurt, Doç. Dr. Selami Toprak, Dr. İlker Şengüler, Dr. Özcan Dumanlar, Jeoloji Mühendisleri Hüseyin Ulaş, Ayhan Kösebalaban, Bahattin Murat Demir ve ismini anamadığımız tüm meslektaşlarımıza özverili katkılarından ötürü şükranlarımızı sunuyoruz.

"Bir Avuç Kömür İçin, Bir Ömür Verenler"anısına

Bilimle, Emekle, İnatla, Umutla!....

**TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu**

Kazanın meydana geldiği ocağın kuzey girişi

TMMOB Makina Mühendisleri Odası 45. Dönem'in ilk Oda Danışma Kurulu toplantısı 21 Haziran 2014 tarihinde 99 üyenin katılımıyla TMMOB Öğrenci Evi'nde yapıldı.

45. DÖNEM İLK DANIŞMA KURULU TOPLANTISI YAPILDI

45. Dönem Birinci Oda Danışma Kurulu toplantısı, Oda Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ekber Çakar'ın konuşmasıyla başladı. Ali Ekber Çakar'ın ardından kürsüye gelen Oda Yönetim Kurulu Sekreter Üyesi Ercüment Ş. Çervatoğlu, 45. Dönem Çalışma Programı taslak çalışması hakkında bilgi verdi.

Toplantının açılışında konuşan TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı, TMMOB/Oda çalışmaları ve son dönemde yaşanan gelişmeler üzerine değerlendirmelerde bulunarak AKP iktidarı eliyle TMMOB'ye yöneltilen saldırıların tırmadığı bu dönemde, TMMOB kadrolarının toplum yararına bir meslek örgütü olmanın sorumluluğu ve bilimsel, teknik doğrular ışığında Odamıza ve TMMOB'ye sahip çıkmaya devam edeceğini ifade etti.

Toplantının devamında kürsüye gelen Danışma Kurulu üyeleri gündeme ilişkin görüşlerini aktardılar.

Oda çalışmalarına ve 45. Dönem Çalışma Programı taslağına dair görüşlerin dile getirildiği toplantıda, TMMOB ve Odamızın meslek ve meslektaş çıkarları ile ülkenin eşitlik ve özgürlük mücadelesini birlikte sürdürmesi gerektiği ifade edildi.

Toplantı, Oda Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ekber Çakar'ın değerlendirme konuşmasıyla son buldu.

Oda Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ekber Çakar Danışma Kurulu Toplantısı açılış konuşmasında, yeni dönem çalışma planlarına değindi. Bu konuşmanın bir giriş bölümü aşağıda yer almaktadır.

"Sayın Birlik Başkanım,
Sayın Oda-Şube Yöneticilerimiz,
Sayın Onur ve Denetleme Kurulları Üyelerimiz,
Sayın Danışma Kurulu Üyesi Arkadaşlarım,

45. Çalışma Döneminin ilk Danışma Kurulu toplantısına hoş geldiniz. Oda Yönetim Kurulu adına hepinizi dostlukla selamlıyorum.

Şube-Oda, TMMOB genel kurullarımızı yurtsever toplum-

cu çizgimize güç katan bir şekilde tamamlamış bulunuyoruz. Genel kurullarımız, kamu ve toplum yararını ana ilke olarak kabul eden, mesleki ve demokratik mücadeleyi birlikte yürüten çalışma anlayışımızın, örgütlü üyelerimiz ve TMMOB genelinde sahiplenildiğini bir kez daha göstermiştir. Yönetimlerdeki görev değişimlerimiz de mesleki toplumsal sorumluluk ve süreklilik bilinci içinde gerçekleşmiştir. Bugünkü toplantımızda önümüzdeki dönemin çalışmalarını planlayacak ve Çalışma Programına son şeklini vereceğiz.

Oda Yönetim Kurulu (OYK) olarak göreve seçildiğimizden bu yana yeni dönemin çalışmalarını planlamak, projeksiyon geliştirmek üzere bu toplantımıza yönelik hazırlıklar yaptık. Çalışma Programına dair sunuşu birazdan izleyeceğiz. Danışma Kurulumuzdan ve yarın yapılacak olan Sekreterler-Saymanlar toplantısından çıkacak öneri, tavsiye ve kararlara OYK'da son şekli verilecek ve yeni dönemde hepimize önemli görevler düşecektir.

Önümüzdeki zor dönemde başlıca dayanağımızın örgütsel bütünlüğümüzün geliştirilmesi ve Oda içinde uygulama birliğinin/ tekliğinin sağlanması olacağını önemle belirtmek istiyorum. Aynı şekilde TMMOB ve Odalarımıza karşı düzenlenecek saldırıları göğüsleyecek, toplumsal olayları emek ve meslek örgütleriyle birlikte bir toplumsal muhalefet örgütü olarak sahiplenen, meslek alanlarımızdan hareketle üyelerimizin duyarlılıklarını artıran ve üyelerimizin sorunlarına çözümler üreten bir çalışma tarzı ve programına sahip olmalıyız."

MESLEKİ DENETİM UYGULAMASINA İDARE MAHKEMESİNDEN ONAY

Mekanik tesisat projelerini Oda mesleki denetimine sunmayarak haksız rekabete neden olan ve MMO SMM Büroları Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliğine göre Büro Tescil Belgesi 3 ay geçersiz kılınan

üyemizin açtığı davada Odamızın işlemlerinde hukuka aykırılık bulunmadığı T.C Ankara 2. İdare Mahkemesi tarafından oy birliği ile kararlaştırıldı.

İlgili mahkeme kararı aşağıda sunulmuştur.

T.C.
ANKARA

2. İDARE MAHKEMESİ
ESAS NO : 2013/1156
KARAR NO : 2014/174

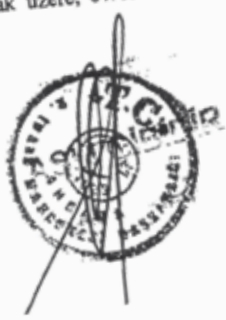
İlgili belediyelere sunulduğunun tespit edilmesi nedeniyle TMMOB Makina Mühendisleri Odası İzmir Şubesi Yönetim Kurulu'nun 11/07/2013 tarih ve 420 sayılı kararı ile Büro Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliğinin 12/(c),(d) ve 13.maddeleri uyarınca işlem yapılmak üzere Oda Yönetim Kurulu onayına sunulmasına karar verilmesinin ardından TMMOB Makina Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu tarafından 30/07/2013 tarih ve 3093 sayılı karar ile davacı firma ve makina mühendisi olan ortağı ve yetkili SMM'si hakkında anılan hükümler gereği Büro Tescil Belgesinin 26.08.2013-26.11.2013 tarihleri arasında 3 ay süreyle geçersiz kılınmasına karar verilmesi üzerine bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlıkta; her ne kadar davacı vekilince ilgili mevzuat hükümleri uyarınca hazırlanan projelerin Oda mesleki denetimine sunulması zorunluluğunun ortadan kaldırıldığı ileri sürülmekte ise de; mekanik tesisat projelerinin içeriği ve yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden; hazırlanan mekanik tesisat projelerinin 3194 sayılı İmar Kanunu ve 4708 Sayılı Yapı Denetimi Kanunu kapsamında bulunmadıkları değerlendirildiğinden ve ayrıca yukarıda yer verilen Yönetmelik hükümleri uyarınca mekanik tesisat hizmetleri alanında hazırlanan tüm serbest müşavirlik ve mühendislik hizmetlerinin, yani ilişkin tüm plan, proje, resim ve hesaplarının ilgili Meslek Odası'na sunulması mesleki denetimden geçirilmesi ve onaylanması yükümlülüğü getirildiğinden, bu alanda faaliyet gösteren makina mühendislerinin projelerini meslek odasının denetim ve onayından geçirmesi zorunlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu durumda; davacıların, İzmir ili, İlçesi sınırlarında faaliyet gösterdikleri makina mühendisliği hizmetleri için hazırladıkları projelerin Oda mesleki denetimine tabi tutulmadan ve Oda onayı alınmaksızın ilgili belediyelere sunulduğu konusunda ihtilaf bulunmadığından, davacılar hakkında TMMOB Makine Mühendisleri Odası Serbest Müşavirlik Mühendislik Büroları Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliğinin 12/c ve 13.maddeleri uyarınca Büro tescil belgesinin 3 ay süreyle geçersiz kılınmasına ilişkin dava konusu işlemlerde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, davanın reddine, aşağıda dökümü yapılan 157,60-TL yargılama giderinin davacılar üzerinde bırakılmasına, A.A.Ü.T. uyarınca belirlenen 750,00-TL vekalet ücretinin davacılardan alınarak davalıya verilmesine, artan posta ücretinin kararın kesinleşmesi üzerine davacılar iadesine, kararın tebliğini izleyen günden itibaren 30 gün içerisinde Danıştay'a temyiz yolu açık olmak üzere, 07/03/2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

YARGILAMA GİDERLERİ :	
Başvurma Harcı :	24,30 TL
Karar Harcı :	24,30 TL
Y.D. Harcı :	40,00 TL
Posta Gideri :	69,00 TL
TOPLAM :	157,60 TL

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB), 15-16 Haziran direnişinin yıldönümünde, “Yüreğimiz Soma’da Öfkemiz Sokak’ta” diyerek Soma’da maden işçileri ve madenci aileleriyle birlikteydi. TMMOB üyeleri ve madenciler burada her madencinin adının yazılı olduğu baretlerin önünde açıklama yaptı. Aşağıda bir bölümü yer alan açıklamayı TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğanlı okudu.

tmmob 15-16 HAZİRAN YILDÖNÜMÜNDE SOMA'DAYDI

Öncelikle 13 Mayıs işçi katliamında Soma’da yaşamını yitiren tüm maden emekçilerini ve meslektaşlarımızı saygıyla anıyor, yakınlarına ve tüm maden emekçilerine başsağlığı diliyoruz.

Bugün aralarında 5 maden mühendisi arkadaşımızın da bulunduğu 301 maden emekçisini unutmamak, unutturmamak için buradayız. Bugün Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği olarak tüm yüreğimizle buradayız. Bu acıyı madenci aileleriyle paylaşmak, Somalılarla dayanışmak için buradayız.

15-16 Haziran büyük işçi direnişinin 44. yılında, AKP iktidarının işçi düşmanı, işçi sağlığı ve iş güvenliğini yok sayan uygulamalarına, daha fazla kar hırsıyla 19. yüzyıl kölelik düzenini aratan çalışma yaşamı koşullarına, taşeronlaşmaya, esnek güvencesiz çalışmaya "dur" demek için bugün burada Soma'dayız.

Türkiye’de işçi sınıfı sendikal yasaklara ve barajlara karşı tarihinin en büyük işçi direnişini 15-16 Haziran 1970 tarihinde gerçekleştirdi. 1970 yılında, çalışma yaşamı ve sendikal mevzuatı düzenleyen İş Yasası ve Sendikalar Yasası’nda değişiklik öngören yasa tasarısı ile temel işçi hakları tasfiye edilmeye çalışılmış, buna karşı büyük bir işçi direnişi yaşanmıştır.

15-16 Haziran 1970 tarihlerinde 168 fabrikadan 150 bin işçinin gerçekleştirdiği direnişe şiddetle müdahale edilmesi sonucu 3 işçi ölmüş, 200’den fazla işçi yaralanmış, sıkıyönetim ilan edilmiş, yüzlerce sendikacı 12 Mart mahkemelerinde yargılanmış, olayların ardından 5 bini aşkın işçi işten atılmıştı. İki yıl sonra Anayasa Mahkemesi söz konusu değişiklikleri iptal etmişti. 12 Mart döneminde sermaye çıkarları doğrultusunda yeterince düzenlenemeyen çalışma yaşamı, 24 Ocak 1980 ekonomi kararlarının gerektirdiği 12 Eylül düzeni ile çalışanların aleyhine yeniden biçimlendirilmişti.

12 Eylül’ün devamı niteliğindeki AKP iktidarı döneminde ise 2003 yılındaki İş Yasası değişikliği ile başlayan ve "torba yasa"larla süren onlarca değişiklik yapılmıştır. Bu düzenlemelerin tamamı, sermaye güçlerinin azami kâr ve yoğun emek sömürüsüne endeksli çıkarları içindir. AKP iktidarı döneminde taşeronlaştırma, esnek, güvencesiz istihdam biçimleri yaygınlaşmış, işçi sağlığı ve iş güvenliği hizmetleri piyasaya açılmış, serbestleştirme, kuralsızlaştırma ve kamu denetiminin

kaldırılması doğrultusunda önemli düzenlemeler yapılmıştır. Bir ay önce 13 Mayıs 2014 tarihinde Soma’da 5’i mühendis 301 emekçinin ölümüne yol açan katliamın altyapısı da gerçekte böylece hazırlanmıştır.

Soma’da 13 Mayıs günü yaşanan bu faciyanın, bu katliamın sebebi, uygulamaya konulan özelleştirme, taşeronlaştırma, rodevans, örgütsüzleştirme, sendikasızlaştırma, köleci çalışma sistemi, kamu madenciliklerinin yok edilmesi ve kamu kurumlarında uzun yıllar sonucu elde edilmiş olan madencilik bilgi ve deneyim birikiminin dağıtılması gibi neoliberal politikalarla.

Türkiye’de özellikle AKP iktidarı döneminde uygulanan politikalarla üretim; teknik bilgi ve alt yapı olarak yetersiz, deneyimi ve deneyimli uzmanı bulunmayan kişi ve şirketlere bırakılmıştır. Kamusal denetimin de yeterli ve etkin bir biçimde yapılamaması iş cinayetlerinin Soma da olduğu gibi katliama dönüşmesine neden olmuştur.

Burada yaşanan kaza değil cinayettir. 301 maden emekçisinin ölümü kader değil katliamdır. Bu katliamın sorumluları hesap vermelidir.

Büyükşehir Kentsel Dönüşüm Güncel Sorunlar

KONUŞMACILAR

Doç.Dr.Tarık Şengül - Doç.Dr.Ulaş Bayraktar - Ali Hacıoğlu

TMMOB Denizli İl Koordinasyon Kurulu, "Büyükşehir Güncel Sorunları Ve Kentsel Dönüşüm" konulu panel düzenledi.

Panelde Mersin Üniversitesi Kamu Yönetimi Kent ve Çevre Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ulaş Bayraktar, Ortadoğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Tarık Şengül ve İstanbul Mimarlar Odası Büyükkent Şube Sekreteri Ali Hacıoğlu konuşmacı olarak katıldı.

Panelde ilk sözü alan Doç. Dr. Tarık Şengül, "Belediyecilikte doğru uygulamalar yapılmadığına dikkati çekerek, önceki kentsel dokunun bozulduğunu, sanayiye dayalı kentleşmenin yerini rant ekonomisine dayanan bir örgütlenmeye bıraktığını ve sanayiye dayalı göç eden insanların kentsel sorunlar olarak görülmeye başlandığına dikkat çekti.

Doç. Dr. Ulaş Bayraktar ise Avrupa'nın toplu konut tipinden vazgeçmesine rağmen Türkiye'nin inatla sürdürdüğünü söyledi. "Çünkü bu zihniyette yıkarken ve yeniden yaparken kazanç ekonomisi var" ifadesini kullanan Bayraktar, taşeron sistemini eleştirdi.

Ali Hacıoğlu ise yapılan çılgın projelerin altında ne yatıyor sorusunun cevabına dikkat çekerek "kentsel ranttan pay almanın asıl amaç olduğunu görmekteyiz" dedi.

Hükümetin kentsel dönüşüm planlamaları içinde yer alan Denizli'de, gelecekteki dönüşüm uygulamalarında ortaya çıkması muhtemel sorunlar açısından TMMOB İl Koordinasyon Kurulu Panel-Forumunu önemli görüyoruz. Olası tartışmalara dikkat çekmesi ve katkıda bulunması açısından değerlendirdiğimiz katılımcıların konuşma metinlerine, bültenimizin bu sayısında yer veriyoruz.

BÜYÜKŞEHİRLERİN KENTLEŞME DİNAMİKLERİ VE BÜYÜKŞEHİR YÖNETİM MODELİ

Doç.Dr.Tarık Şengül

ODTÜ Siyaset Bilimi Bölümü Öğretim Üyesi

Türkiye, İkinci Dünya Savaşı sonrası kentleşmeye en az kaynak aktararak sanayileşme ve gelişmeyi seçen bir strateji benimsedi. Bu tür bir öncelik, toplumun kentleşmeyi önemli ölçüde kendi kaynakları ile gerçekleştirmesi sonucunu doğurdu. Gecekondu ve düzensiz yapılaşma, kentlerde enformel ekonominin yayılışı, altyapı yetersizlikleri bu çerçevede açıklanabilir.

1980 sonrası bu tercihler büyük ölçüde değişmiştir. Dışa açık büyüme stratejisi üretimi büyük ölçüde caydırırken, kaynakların giderek artan biçimde finans sektörüne ve spekülasyon yatırımlarına yönelmesine yol açmıştır. Başa gelen hükümetlerle ivme kazanan bu strateji günümüzde en yüksek noktasına ulaşmıştır. Bugün Türkiye üretimden büyük ölçüde vazgeçmiş, finans sektörü ve spekülasyon yatırımları ile işleyen bir ekonomiye dönüşmüştür.

2000'li yıllarda daha açık hale gelmiştir ki Kentler tüketim-spekülasyon-rant-borçlanmaya dayanan ekonomisinin merkezinde yer almaktadır. Kentlerde üretim yapan kamu ve özel sektör fabrikaları ve üretim tesisleri hızla kapatılmış, bunların yerinde alışveriş ve işmerkezleri, lüks konut siteleri yapılmış ve yapılmaktadır. Kentlerin merkezlerinin içi boşaltılıp, kamusal mekan adresi olarak alışveriş merkezleri gösterilirken, kentlerde ulaşım politikaları, yayaları tümüyle göz ardı eden ve taşıt akışkanlığını hedefleyen kent içi ve kent merkezlerini yaran otobanlarla örülmüştür.

Gecekondu alanları kentsel dönüşüm adı altında yıkılıp yerlerine yeni zengin zümrelerin ihtiyaçlarına yanıt veren işlevler gelmektedir. Büyük kentlerin çoğunda bugün alt gelir gruplarının konut sorunu kriz haline gelmişken, kent bütünü olarak bakıldığında var olan hane sayısının çok üzerinde konut birimi bulunmaktadır. Diğer bir anlatımla, konut ve genel olarak kentsel taşınmazlar spekülasyon merkezli bir yatırım alanı haline gelmiştir.

Kentsel rantların bu derece öne çıktığı bir durumda, büyük sermaye grupları da üretimden giderek vazgeçip kentsel taşınmazlar ve perakende ticaret ve benzeri alanlara girmişlerdir. Bununla birlikte, üretimin terk edildiği ve kentlerin tüketim ve rant mekanına çevrildiği bu dönüşümün merkezinde devlet vardır.

TOKİ gibi kurumlar aracılığı ile mevcut iktidar kentleri şantiyeye çevirirken, yaptıkları plan değişiklikleri

ile belediyeler rant dağıtım şirketlerine dönüşmüş bulunmaktadır. Belediye başkanları girişimcilerle arsa ve rant pazarlığı yapan araçlar haline gelmiş, planlama uzmanlarının etkinliği olmaktan çıkıp, belediye başkanları ve meclis üyelerinin pazarlık aracı ve alanı haline gelmiştir. Kuşkusuz kural dışı ve ilkesiz pazarlık anlayışı bir yandan kentlere gelecekte ödenmesi imkansız yükler yaratırken, yolsuzlukların ve şaibenin de kaynağı haline gelmiş, siyasetçiye kadar uzanan bir takipçi/aracı zümreyi de yaratmıştır.

Üretimden uzaklaşmış ve tüketim ve rant arayışları ile iç içe geçmiş bir toplumsal ve kentsel yapının kendisini üretebilmesi mümkün değildir. Bu durumun çözümü uzun süredir iç ve dış borçlanma biçiminde olmuştur. Türkiye tarihinin hiçbir döneminde olmadığı büyüklükte bir borç bataklığının içine girmiştir. Bu bataklığın ortasında, kentlerimizde yükselen alışveriş ve işmerkezleri, lüks konut alanları ve residanslar vardır.

Büyükşehir Yönetim Modeli

Türkiye'de büyükşehir yönetiminin kuruluşu 12 Eylül Askeri rejiminin öngörülleri çerçevesinde siyasal nitelikte bir karara dayanır. 12 Eylül öncesi dönemin siyasal huzursuzluğunun merkezinde İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, başta olmak üzere büyük kentler vardır. Askeri rejim bu durumdan bu kentlerin yetersiz yönetim yapılarını da sorumlu tutmuş ve teknik olarak güçlü, gecekondu ve benzeri türden gelişmelere izin vermeyecek yeni bir yapılanmayı öngörmüş ve bunu Anayasa'ya da koydurmuşlardır.

Bugün geldiğimiz aşamada, yukarıda da özetlediğimiz kentleşme dinamikleri ekonomik ve siyasi açıdan büyükşehirleri daha da önemli hale getirmiştir. Büyükşehirlerin bu türden büyük kaynakların yatırım alanı haline gelişi, kentsel toprakların yarattığı rantın büyüklüğü, bu kentlerin hızlı büyümesi, karşı karşıya kaldıkları çok boyutlu sorunlar dikkate alındığında büyükşehirleri, bir yandan diğer kentler diğer yandan da kırsal yerleşmeler karşısında, daha önceki dönemlerdekinden çok daha önemli hale getirmiştir. Nitekim son dönemde yapılan yasal düzenlemelerle büyükşehir belediyelerinin sayısı iki kat artarak 16'dan 30'a çıkarılmıştır.

Bu merkezilik büyükşehirlerin yönetim yapıları açısından da farklı örgütlenme modellerine sahip olmalarını gerektirendiren bir duruma işaret etmektedir. Türkiye'de olduğu gibi, diğer birçok

ülkede de büyükşehir yönetim modelleri iki kademeli bir belediye yapılanmasına işaret etmektedir. Çünkü metropol kentlerin tek dereceli belediye yapıları ile yönetilmesi ölçekleri nedeniyle sıkıntılar yaratmaktadır. Çoğu durumda iki dereceli yönetim yapılarıyla, büyükşehir belediyelerinin kent bütününe ilgilendiren sorumlulukları üstlenmesi öngörülürken, ilçe belediyelerinin daha mahalli nitelikteki hizmet ve sorumlulukları yerine getirmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, metropol kentlerin çeperleri de gelişme baskısı altında kaldığı için büyükşehirlerin daha geniş bir alanı kontrol etmesi sıkça rastlanan bir durumdur.

Son düzenlemenin yarattığı sorunlara işaret etmeden önce iki kademeli yönetim yapılanmasının genel kurgusuna ilişkin bir temel tespitin yapılmasında yarar vardır. Kısaca ifade etmek gerekirse; büyükşehir belediyesi yetki ve sorumlulukları açısından, ilçe belediyeleri karşısında demokratik değerler açısından kabul edilmesi mümkün olmayan bir üstünlüğe sahiptir. Kurgusu itibarıyla büyükşehir belediyeleri ilçe belediyeleri ile hiyerarşik bir ilişki içinde, ilçe belediyelerine hemen hiçbir alanda kendi yetkilerini kullanma şansı vermeyen güçlerle donatılmış durumdadır.

Yakın Zamanda Yapılan Düzenlemenin Sorunları

Kuşbakışı bir değerlendirmeye, bu düzenlemenin, yerel seçim öncesinde yapıldığı da dikkate alındığında, iktidar fırsatçılığı olarak değerlendirilmesi kaçınılmazdır. Nitekim özellikle sınırların il sınırları olarak tanımlandığı bir durumda, iktidarın kırsal alandaki görece muhafazakar oylarla hakim olduğu yerlerde iktidarını pekiştirip, hakim olamadığı yerlerde kırsal oyların da desteği ile hakimiyetini pekiştirdiği son yerel seçimde açık biçimde görülmüştür. Ancak yeni yapılanmanın sorunları bunun çok ötesinde sorunlara kaynaklık edecek niteliktedir ve yerleşmeler ve bölgeler içinde ve arasında önemli sosyal adalet sorunlarına yola açacaktır.

* Büyükşehirlerin vergi ve diğer gelirlerden aldığı pay diğer belediyelere göre daha yüksektir. Merkezi yönetimin kendi kaynaklarından fedakarlık etmediği bir durumda, yani belediyelere aktarılan kaynakların oranının aynı kalması durumunda, bu değişikliğin anlamı büyükşehir statüsünde olmayan çok sayıda belediyenin gelirlerinde önemli miktarlara varan azalma olacaktır. Diğer bir anlatımla, iktidar bu düzenleme ile ağırlığını görece büyükşehirlerden tarafa koyup, hali hazırda ekonomik ve sosyal sıkıntılar yaşayan küçük yerleşmeleri biraz daha kenara itmiş, gözden çıkarmış olacaktır. Bu sürecin sonunda bu yerleşmelerden daha büyük yerleşmelere olan göçün daha da hızlanması kaçınılmazdır.

* Bu değerlendirme büyükşehir statüsü kazanan bu illere bir bütün olarak olumlu yansıyacağı varsayılmamalıdır. Bu illerin dikkate değer bir bölümü metropol kent özelliğinden çok, kırsal-tarımsal yapıların önemli ağırlığının olduğu birimlerdir. Bu yönüyle bakıldığında, Denizli ve Aydın gibi batıda ve görece gelişkin olanlarda dahil söz konusu yeni büyükşehirlerle bakıldığında, kırsal-tarımsal yapı ve ilişkilerin baskın olduğu, ya da il ekonomilerinde azımsanmayacak bir yerinin olduğu görülecektir. Daha önceki uygulamalarda, büyükşehir statüsü verilen yerleşmelerin köy tüzel kişilikleri mahalle statüsünde dönüşmüştür. Bunun parçası olarak da kırsal-tarımsal ekonomilerin merkezinde yer alan meralar da belediyelerin denetimine geçmiştir. Bu durum dinamik gelişme gösteren ve metropollerin gelişme alanında yer alan köyler açısından anlaşılabilir. Kazanılan imar hakları bu yerleşmelerde dengeleyici bir rol oynamıştır. Ne var ki bu durum düzenlemeye konu olan yeni büyükşehirlerde çok sınırlı geçerlidir. Bu yerleşmelerde yer alan köylerin neredeyse tamamı bu köy statüsünü yitirme sorunu ile karşı karşıya kalırken, kendileri açısından dengeleyici bir getiri söz konusu değildir.

Özellikle kırsal yerleşmeler açısından birçok açıdan yaşanacak kayıplara karşın, hizmet alma açısından daha iyi duruma geleceklerini düşündürecek bir durum da yoktur. Belediyeler bugüne kadar ki kurgularıyla kentsel hizmetlerde uzmanlaşmıştır. Kırsal nitelikteki hizmetler açısından birikim ve deneyimleri olmadığı gibi, kurumsal örgütlenmeleri de bu hizmetleri üretmeye uygun değildir. Örneğin Ankara büyüklüğünde bir kentte bile, pergel yasası ile büyükşehir sınırına dahil olan ve köy statüsünü yitiren yerleşmelerde büyükşehir hizmetlerinden yararlanamama yönünde şikayetler sürmektedir. Bu çerçevede çok daha sınırlı ve teknik kaynaklarla, Mardin, Urfa, Kahramanmaraş gibi belediyelerin tüm ile hizmet götürmesini beklemek gerçekçi olmayacaktır. Denizli açısından da benzer sorunları çıkması kaçınılmazdır.

* Kırsal yerleşmeler açısından bakıldığında ödenecek vergi ve harçlar belli bir süre ertelenmiş olsa da önümüzdeki dönemde hali hazırda ekonomilerini yeniden üretmek açısından zorlanan kırsal hanelere yeni yükler getirecektir. Yapılaşma, imar ve ruhsat alma süreçleri de bu kesimler açısından daha sıkıntılı bir durum yaratacaktır.

Söz konusu yasanın birçok başka önemli sonuçlarının da olacağı açıktır. Yer sorunu nedeniyle bu sorunları burada tartışmayacağız. Bir şey açık ki bu düzenleme ile gerek Türkiye genelinde, gerekse büyükşehirlerde güçlü aktörleri gözetken, zayıf aktörleri ise dikkate almayan bir düzenleme yapılmıştır. ●

DEMOKRATİKLEŞME, ÖLÇEK EKONOMİSİ VE TEKNİK KAPASİTE ARTTIRIMI ÜÇGENİNDE YENİ BÜYÜKŞEHİR DÜZENLEMESİ

Doç.Dr.Ulaş Bayraktar

Mersin Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü

Yerel yönetimlerin iki temel işlevi vardır. Bir yandan kentsel hizmetlere odaklı işlevselliğiyle kentlerin temizlik, ulaşım, imar ve çevre politikalarını geliştirip uygularken, öte yandan da bir siyasi organ olmaları hasebiyle halkın politik eğilimlerini ve tercihlerini temsil etme sorumluluğuna sahiptirler. 1980 sonrası Türkiye belediyelerine baktığımızda ağırlıklı olarak ilk işlevin önemsendiğini ve belediyelerin sadece bir hizmet aracı olarak algılandığını gözliyoruz.

Bu hizmetlerin yerine getirilmesi tabii ki kaçınılmaz bir sorumluluktur. Nihayetinde 1982 Anayasası'nın 127. maddesi yerel yönetimleri; "... il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunda belirtilen ve karar organları gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir" şeklinde tanımlar. İhtiyaçların karşılanmasına yönelik hizmetler asli bir görev olarak zikrediliyor. Fakat burada genelde gözden kaçan nokta, bu hizmetlerin mahalli ve müşterek nitelik arz etme zorunluluğu.

İşte yerel yönetimlerin siyasi doğası tam da bu "mahalli müşterek" niteliği ile ortaya çıkıyor. Neyin mahalli olduğu ve daha önemlisi neyin müşterek olduğu ancak siyasi bir süreçle tanımlanabilir. Oysa, hakim belediyeçilik anlayışı kentlere uygun gördüğü her türlü hizmetin böylesi bir müştereklik ve yerellik özelliği taşıdığına inanarak hareket ediyor. Yapılan icraatların kendinden menkul bir meşruiyete sahip olduğu düşünülerek, kamu yararı, kamu yönetiminin tasarruflarının verili bir niteliği gibi düşünülüyor. Meşruiyet anayasal düzenlemenin işaret ettiği seçim şartına bağlanarak, iki seçim arasında, seçim işlerinin genel bir meşruiyete sahip olduğu algısı yaratılıyor.

Bu verili bir meşruiyete sahip hizmetlerin sunumuna odaklanmış son düzenleme 6360 sayılı yasayla büyükşehir belediyelerinde yapılan değişiklik oldu. Büyükşehir belediyelerinin sınırları il sınırlarına genişleterek, sayılarını 30'a çıkaran; il özel idarelerini lağv eden; köyleri ve beldeleri kapatarak buraları mahalleye dönüştüren bu yasa 30 Mart 2014 seçimleri ile yürürlüğe girdi. Böylece artık Türkiye nüfusunun %75'inden fazlası, yüzölçümünün yansından geniş bir alanı kaplayan büyükşehir belediyelerinde yaşar hale geldi. Bu düzenlemenin gerekçesi olarak üç ana sav gözleniyor: demokratikleşme, ölçek ekonomisi ve teknik kapasite. Bu yazı kapsamında bu iddiaların kısa bir değerlendirmesini yapacağız.

Demokratikleşme

Hükümet tarafından 8 Ekim 2012 tarihinde TBMM'ne gönderilen ilgili kanun tasarısının genel gerekçesinde küreselleşmenin yönetim paradigmasını değiştirdiğini ve bu değişikliklerle "etkin, etkili, vatandaş odaklı, hesap verebilir, katılımcı, saydam ve olabildiğince yerel" bir yönetime dair yeni değerlerin ortaya çıktığı ifade ediliyor. Bu değerlerin, bir yandan artan hizmet kalitesini, öte yandan da daha gelişmiş vatandaş katılımına işaret ettiği vurgulanıyor. Bu açıdan yerel yönetimlerin yurttaş katılımı açısından sahip oldukları büyük potansiyel ışığında gerekli düzenlemelerin yapılması gerektiğinin altı çiziliyor.

Fakat bu gereklilik, AKP'nin yasaya yönelik eleştirilere cevaben hazırladığı kitapçıkta ancak yerellik vurgusu ile vücut bulabiliyor. Buna göre, yerellik, yönetim düzeylerinin kendine has işlev ve sorumlulukları ışığında kurgulanmış bir güç dağılım ilkesi olarak tanımlanıp, bu minvalde üst düzey yapılanmaların gerekmedikçe alt düzeylerin işleyişine müdahale etmemesi gerekliliğine işaret ediliyor. "Bu yüzden" diye devam ediyor metin, "karar alıcı organlar mümkün olduğunca alt düzeyde bulunmalıdır. İlke 'aşağıdan yukarı bir yaklaşımı benimsediğinden esas olan alt düzey, yani yerel yönetimlerdir." Bundan hareketle, metin yerelliği -subsidiarity- "prensipl olarak; hizmetin en yakın yönetim birimi tarafından verilmesi ilkesidir ve yerel yönetimlere daha çok yetki aktarılacak özerkliklerinin artırılmasını" öngördüğü saptamasında bulunuyor.

30 il özel idaresini, 1.500'den fazla belde belediyesini ve 16.000'den fazla köy yerel yönetimini lağv eden bir yasal düzenlemenin savunmasında bu yerellik vurgusunun olması açık bir çelişki olarak düşünülebilir. Hizmetlerin mahalli müşterek niteliklerinin belirlenmesindeki siyasi boyut, hizmetlerin verimli, hızlı ve kaliteli verilmesi şeklindeki idari bakışla ikame ediliyor. Tanımın odağında bu kayma da haliyle yönetimlerin kendine has işlev ve sorumluluklarını yeniden tarif ettiği için ideal yönetim düzeyinin daha üst bir ölçüğe taşınma gereği ortaya çıkıyor. Hizmetin bu yönlerine odaklanıldığında, ideal düzey de optimal ölçek normları ile birlikte tanımlanır hale geliyor ve yeni büyükşehir düzenlemesi bu şekilde meşru kınıyor.

Yerelleşme ilkesi ile çelişik gözükken bu yeni düzenlemenin diğer bir demokratik zaafı temsil

mekanizmasını zayıflatmakta olduğudur. Nitekim kapatılan belde belediye ve il genel meclislerinde şimdiye kadar temsil işlevini üstlenmiş meclis ve il genel meclis üyeleri artık seçilmediği ve ilçe belediye meclis üye sayıları kapatmalarla orantılı bir şekilde artmadığı için siyasi temsil mekanizmasının doğal olarak azalmış olduğunu görüyoruz.

Tabii ki, siyasi katılımın tek yolu temsilciler üzerinden kurgulanmaz. Yurttaş katılımı ve doğrudan katılım yollarının önemi her geçen gün artıyor. Fakat bu katılım yollarının verimli bir şekilde kullanılmasında karar ve yönetim organlarının erişilebilir ve izlenebilir olması çok büyük önem taşır. Oysa yeni düzenleme köy ve belde yönetimlerini kapatıp, en yakındaki yönetim kademesini ilçelere taşıyarak katılımı zorlaştırdı. Zaten sorunlu olan yurttaş katılım olanakları böylece daha da daraltılarak, demokratik işleyiş daha da sıkıntılı hale getirilmiş oldu.

Siyasi açıdan demokratikleşmeyle bu kadar çelişik bir yönelimin sebebi, hizmet kapasitesinin artırılması amacıyla savunulan ölçek ekonomisi düzenlemeleri ki bu da bizi ikinci başlığımıza götürüyor.

Ölçek Ekonomisi

Yerel yönetimlerin siyasi ve özellikle demokratik niteliklerindeki erozyon, bu kuramların meşruiyetini de siyasal alandan hizmetin kendisine taşıdı. Hizmetin hem bir çıktı, hem de bu çıktının gerekçesini oluşturan bir meşruiyet zeminine dönüşmesi, kamu politikalarının ele alınışındaki temel kriterleri de dönüşüme uğrattı. Demokratik bir değerlendirme için hayati bir unsur olan kamu yararı, kamusal renklerinden mahrum kalıp, daha ekonomik terimlerle düşünülür oldu. Örneğin, bir işletmenin yarattığı kamu yararı, sunduğu istihdam imkanları, dolaylı kalkınma etkileri, toplumsal refah ve barışa yönelik katkıları bağlamından ziyade, kaba bir zarar muhasebesiyle değerlendirilir oldu. Böylesi bir nicel değerlendirme yaklaşımı, ister istemez hizmet ölçeğini yönetim yapılarının önemli bir değişkeni haline getirdi. Sadece yerel yönetimler bağlamında değil, her türlü kamusal aktörün büyük ölçeklerde hizmet, üretir hale gelmesine yönelik bir arayış ortaya çıktı. TOKİ devasa bir müteahhit kurum olarak, mimari projeden, malzeme ve araç-gereç teminine kadar büyük ölçeklerde iş gören, bunları taşıyan yüklenici firmalar üzerinden yerine getiren bir merkezi örgütlenme olarak ortaya çıktı. Hastane birlikleri, fikir aşamasındaki eğitim yerleşkeleri bu büyük ölçek arayışının diğer örnekleri olarak zikredilebilir.

Ölçek ekonomisinden kastedilen, girdilerin artırılmasıyla, çıktılar üzerinde daha büyük oranda fayda elde edilmesidir. Üretim düzeyi ya da hizmet

kapsamının genişletilmesi ile daha büyük bir verime ulaşılabileceği kabul edilir. Bunun sebebi, öncelikle işlem, üretim, hizmet kapasitesi artan, dolayısıyla daha fazla girdiye (hammadde, sarf madde vb.) ihtiyaç duyan işletmenin bunları elde ederken daha büyük bir pazarlık gücüne sahip olacağıdır. İkincisi üretim veya sunum esnasında kullanılan ekipmanların daha gelişmiş olması ve/veya daha verimli kullanılması mümkün olacaktır. Bu tür işletmelerin finansman bulmaları da daha küçük işletmelerden daha ucuz ve daha kolay olabilecektir. Çıktıların pazarlanması da ölçek büyüdükçe ucuzlayıp, kolaylaşacaktır. Son olarak bu tür bir büyük ölçekli yönetim, faaliyet alanında bir uzmanlaşmayı beraberinde getirecektir. Hem uzmanlaşmış birimlerin kurulması hem de uzman personelin istihdamı büyük ölçeklerde daha kolay gerçekleşir.

Yerel yönetimlere ölçek ekonomisinin yaklaşımını uyarladığımızda, hizmet ölçeği büyüdükçe altyapı yatırımlarının yapılmasında, kentsel hizmetlerin sunulmasında ve kurumsal işleyiş açısından daha ucuz ve daha uzmanlaşmış bir hizmet sunumu sağlanabileceği iddiası dillendirilir. Bu açıdan küçük ölçekli idari birimlerinin kendi başarılarına çevre temizliği, peyzaj düzenleme, yol, kaldırım inşası, itfaiye, mezarlık, mezba vb. gibi hizmetleri kendi başarılarına vermelerinden tek bir elden, daha gelişmiş bir pazarlık gücü, daha mahir personel ve daha gelişmiş bir teknoloji kullanarak sunulmasının daha kaliteli ve verimli olduğu iddia ediliyor.

Literatürde ölçek ekonomisinin her zaman ve özellikle uzun vadede iddia edildiği kadar olumlu sonuçlar doğurmadığına dair tartışmalar kolaylıkla bulunabilir. Hele hele, hizmetin konusu olan alanın coğrafi olarak büyümesinin bu verimlilik iddialarını boşa çıkarabilecek bir boyut olduğunu akıldan tutmak gerek. Fakat tartışmamız açısından daha önemli olan nokta ölçekle demokrasi arasında gözlenebilecek diyalektik ilişkidir. Daha verimli, ekonomik hizmet üretmek için arttırılan ölçek, bu düzeydeki kararların alınmasındaki demokratik temsil ve katılım imkanlarını zorlaştırır çünkü hizmet kapsamının genişlemesi karar organlarıyla, kararların muhatapları arasındaki mesafenin artmasına ve bu muhatapların farklılaşması, bunların arasında müşterek zeminlerin bulunmasının güçleşmesine neden olur. Bu da karar alıcıların ölçekle birlikte tabandan bağımsızlaşmasına sebep olur. Böylesi bir ölçekte, devasa kaynaklara ve tartışılmaz yetkilere sahip yerel yöneticiler bir anda merkezi hükümetin yıllardır konumlandığı dokunulmaz statüyü yerelde üretmeye, yerelin merkezi olmaya başladılar. Hizmet sorumluluk ve yetkilerinin yerele devredilmesi, yukarıda çerçevesini çizdiğimiz anlayış bağlamında kendinden menkul meşruiyetin de

filizlenmesine olanak tanıdı. Bu erklenme süreci daha fazla hizmet, daha geniş mesruiyet arayışını teşvik ederek, sonsuz bir genişleme ivmesi doğurdu. Ölçek arttıkça, ölçeğin daha da artması kaçınılmaz hale geldi. Bu genişlemenin ancak daha denk bir iktidar odağı ile karşılaşana kadar sürmesi gerekecekti.

Bölge kavramının yurt sathında yarattığı alerji sebebiyle bir çok ülkede bölgesel kurumlarla karşılanan bu ihtiyaç, Türkiye’de fiili olarak bölge ölçeğine ulaşmış büyükşehirlerle düzenlendi. Bu da mantık sınırlarını zorlayan hizmet sorumluluk alanlarının ortaya çıkmasına sebep oldu. RBir örnek verelim: Mersin Büyükşehir Belediyesi artık 210 km uzağındaki yerleşim yerlerinde örneğin haşereyle mücadele etmek zorunda. Kaldı ki, bu 210 kilometrelik mesafenin ovalık bir yol olmadığı da hatırlanacak olursa, kağıt üzerinde tasarlanan ölçeğin, hizmetin yerine getirilmesinde ciddi sıkıntılar yaratacağım öngörmek zor değil.

Uzun lafın kısısı, ticari işletmelerden esinlenen ölçek ekonomisinin yerel yönetimlere uygulanmasının ciddi sorunlar yaşatmaya aday olduğu görülüyor. Belediye hizmetlerinin çeşitliliği ve özel doğaları, optimal ölçek olgusunun yerel yönetimlere uygulanmasının sakıncalarına dair ciddi emareler taşıyor. Bu ölçek arayışına akraba bir diğer iddia da, hizmet alanının genişlemesinin söz konusu kuramların teknik kapasitelerinin gelişmesine hizmet edeceği düşüncesidir. Tartışmamızın son bölümünde bu iddiayı mercek altına alacağım.

Teknik Kapasite

Ölçek ekonomisi savlarına eşlik eden bir diğer iddia da, yerel yönetim kurumlarının etkin hizmet sunabilecek yeteri kadar yetki ve kaynağa sahip olmadığıdır. Merkezîyetçi devlet geleneğinin, iktidarı yerel yönetim bilimleri ile paylaşma konusundaki nekes tavrının, yetki ve kaynakların merkezi hükümetin elinde toplanması sonucunu doğurduğu iddia edilegelidi. Oysa 1980’den sonra yerele aktarılan yetki ve kaynakların geçmiş dönemlere kıyaslandığında büyük ölçüde artmış olduğu ortada. Fakat bu dönemde de, yereldeki nitelikli insan kaynaklarının olmayışının aktarılmış yetki ve kaynakların yerinde kullanılmasına engel olduğu yerel yönetimlerin işleyişine dair ikinci bir sorun alanı olarak karşımıza çıkıyor.

Teknik kapasitedeki bu yetersizliğin gerisinde Türkiye’deki siyasetin geleneksel yapı ve işleyişinin etkisi olduğu yadsınamaz. Kamu kaynak ve kadrolarının paylaşımındaki yavaşma ilişkilerinin gölgesi, belli siyasa ve personel seçimlerinde yerindelik ve liyakatten çok özel çıkar ve ilişki ağlarını etkili kılıyor. Bunun sonucu olarak kamuda nitelikli,

mahir kadroların oluşmasında ya da bunların yerinde kullanılmasında güçlükler yaşanıyor.

Yerel kadroların bu şekilde yavaşma ilişkileri adına araçsallaştırılmasına karşı bir takım önlemlerin alınmaya çalışıldığı bir gerçek. Belediye bütçeleri içinde personel giderlerinin belli bir oranı aşmaması ve norm kadro uygulamasına geçiş bu önlemler içinde en önde gelenleri. Fakat bu önlemlerin de, kent yönetimlerinin teknik kapasitelerinde anlamlı bir gelişmeye yol açmadığı, tam tersine hizmet satın alımının hâkim yöntem olması ile hizmet niteliğinin daha da düştüğü yadsınamaz. Yavaşma ilişkileri açısından kamuya istihdamın gerektirdiği asgari koşullara sahip olmayan adayların bile taşeron firmalarda çalıştırılabilmesi, dahası bu çalışanların sosyal haklarındaki gerilemeler, kentsel hizmetlerin sunumunda daha da vahim zafiyetler yarattı.

6360 sayılı düzenleme işte bu sorulara bir cevap olacakmış gibi sunuldu. Nitekim, hükümet partisi düzenlemeyi savunduğu metinde bu yeni modelin yerel yönetim birimlerine gelişmiş teknolojiler, nitelikli teknik personel, etkin kaynak kullanım şansı, uyumlu imar uygulamaları ve imkanların adil paylaşım imkanı yaratacağını iddia ediyor.

Bir kez daha kağıt üzerinde mantıklı sayılabilecek bu iddiaların ne kadar gerçekçi olduğunu anlamak için büyükşehir belediyelerinin 1984’ten bu yana ortaya çıkardığı tabloya bakmak yeterlidir. İl genelinde yayılmadan önce de bu yerel yönetim kurumları tarif edilen şekilde hizmet sunabilecek kaynak, personel ve imkanlara kavuşmuştu. Hem de bu hizmetleri bütüncül bir şekilde kentleşmiş alanlara yönelik olarak sunuyorlardı. Peki, büyükşehirlerimizde gözlediğimiz manzara gerçekten de arzulanılan kentleşme modeline iyi bir referans olabilir mi? Büyük çevre ve ulaşım sorunları, doğayı ve estetiği hiçe sayan betonlaşma ısrarı, kamusal alanın daralması, imar bütünlüğünün sağlanamaması ve imkanların eşitsizliğinden hangi büyükşehir belediyemiz azade ki bu model şimdi çok daha geniş bir coğrafyaya yayılıyor? Yolsuzluk ve usulsüzlük iddialarının ayyuka çıktığı bu model ve işleyişten mucizeler beklemenin ne kadar makul olduğunu takdirinize bırakıyorum. Bu genişlemenin özünde haksız rant yaratımı ve paylaşımı ağlarını daha da yaygınlaştırma riski taşıdığını söylemek sanırım çok da yersiz bir iddia olmayacaktır. ●

KENTSEL DÖNÜŞÜM EKONOMİK AFETLERE YOL AÇIYOR

Ali Hacıoğlu

Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi
Yönetim Kurulu Sekreteri

Dönüşüm' kavramı, hukuk metinlerine ilk olarak 2005 yılında kabul edilen ve 'Yenileme Kanunu' olarak bilinen 5366 sayılı 'Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenecek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması' yasasıyla girmişti. Ancak merkezi yönetim ve yerel yönetimlerin, farklı yasal mevzuatlarla, birçok 'dönüşüm' projelerini de hayata geçirmek istedikleri biliniyordu.

Örneğin İstanbul'da, Yenileme Kanunu'na dayanılarak Sulukule, Zeyrek, Tarlabası gibi projeler yürütülürken, Belediye Kanunu'na dayanılarak Zeytinburnu'nda Merkez Evler ve Sümer Mahallesi'nde, Kiptaş eli ile bu projeler yürütülüyordu. Toplu Konut Kanunu'nda yapılan değişiklikle Formula 1 Pisti, özel kanun yoluyla Haydarpaşa Limanı, TCDD Liman ve Garları, Kamu İhale Kurumu'nun yaptığı düzenlemeyle Küçükçekmece, iç-dış kumsal rekreasyon alanları ile kıyı kanuna göre yürütülen Galataport ve Tophane, Salı Pazarı ve Yat Limanı tadilatlarını birkaç örnek olarak sayabiliriz.

'Tüm bu projelerin ortak paydası nedir?' diye baktığımızda; ayrı ayrı kanunlara dayanılarak ve farklı gerekçelerle başlatılan bu projelerde, kentsel ranttan pay almanın asıl amaç olduğunu görmekteyiz. Ancak benzeri bütün projelerin neredeyse tamamı duyarlı kişi ya da kurumlarca dava konusu edildi. Birçoğunda da hukuki süreç hala devam ediyor.

O halde, kentleşmeye, bir rant geliri olarak bakan siyasi iktidarın; kent bütünselliğinden bağımsız, yürürlükteki planları gözetmeyen, merkezi iradenin bütünüyle kendi kontrol ve yetkisinde olan ve ülkenin her yerinde istediğini yapacak ya da yaptırabilecek ve en önemlisi yargı engeline de takılmayacak bir düzenlemeye ihtiyacı vardı.

İşte bu yaklaşımın bir ürünü olarak Mayıs 2012'de bu panelin konusu 'Kentsel Dönüşüm' yasasıyla tanışmış olduk.

TV kanallarında "Kentsel Dönüşüm" ilgili sürekli reklam ve tanıtımların yayınlanması, toplumda adeta bir kurtuluş ve zenginleşme algısı yarattı. Algı o denli büyüktü ki, mülkiyet sahibi herkes, hiçbir bedel ödmeden konut ya da işyerlerinin kamu eliyle yani Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ya da TOKİ tarafından yenileneceğine inandı.

Bu algının sürekliliğini güvenceye almak için olsa gerek ki Bakanlık; Radyo ve TV kuruluşlarının yasayla ilgili tanıtım programları yapmalarını ve hazırlanan bu programların Bakanlığın kontrolünden sonra yayınlanabileceğini yasanın 8.maddesinde hükme bağladı.

Bu yasayla ilgili uygulamaların dava konusu edilebileceği, ancak idari mahkemelerin yürütmeyi durdurma

kararı veremeyeceği, yasanın 6/9 bendinde açıkça ifade edildi.

Bu yasayla ilgili maddelerin, kendisiyle çelişen İmar Kanunu, Belediye Kanunu, Kıyı Kanunu gibi 13 Kanun'daki hükümlerini geçersiz sayması; kanunun uygulamalarına ilişkin karşı çıkışları, Türk Ceza Kanunu kapsamında suç olarak değerlendirmesi, bakanlığın hemen her konuda tam yetkili olması gibi hükümlerin bulunması, yasanın uzmanların dışında toplumda da tartışılmasına neden oldu.

Ne var ki dava konusu edilen bu yasa, Anayasa Mahkemesi'ne taşınmış ve yüksek mahkeme 27 Şubat 2014 tarih ve 2014/5 karar sayısıyla bu iki maddeyi anayasaya aykırı bularak iptal etti. Böylece yasanın uygulanmasına ilişkin getirilen yargı engeli ortadan kalkmış ve ayrıca diğer kanunlardaki hükümler bu yasayla çelişse de yürürlükte kalmıştır.

Özellikle mülkiyet hakkı üzerindeki Bakanlığın yetkisi, uygulamanın mülkiyet sahiplerinin 3/2 çoğunluğuyla yapılabileceği 3/1'lik kısmı için, önerilen projeyi kabul etmemesi durumunda acil kamulaştırma yapılacağı gibi hükümler kapsam ve içerik anlamında mülkiyet hakkını kısıtlamaktadır. Anayasa Mahkemesi'nin kararıyla bu madde de tartışılır hale gelmiştir. Çünkü kat mülkiyeti kanunuyla açıkça çelişmektedir.

Yine bu yasanın birçok maddesinde, bakanlığın "yapabilir-edebilir" gibi hükümlerinin bulunması adeta uygulamada bir keyfiyet yaratmıştır.

Uygulamanın nasıl olacağına ilişkin yönetmeliğe baktığımızda, mevcut konut ve işyerlerine Bakanlıkça bir değer tespiti yapılacağı, önerilen ve ön anlaşması yapılan projelerin tamamlanmasından sonra talepte bulunduğunuz konut ya da işyerinin maliyeti çıkarılarak aradaki farkın borçlu tarafından ödeneceği açıklanmaktadır. Böylece yenilenen gayrimenkullere değer farkı ödemedi hiç kimsenin yeni bir mülkiyete sahip olması söz konusu değildir.

Benzeri birçok detay yazmak mümkün. Ancak bu kadarı bile bu yasanın gerçekte deprensellik karşısında yapı stoğumuzun iyileştirilmesi ve yaşanılır çevrelerin oluşturulması amacına dönük olmadığı, aksine rantı yüksek olan kent merkezlerinde arsa üretmek olduğu ortadadır. Yasa uygulandıkça birçok örnekte -üzülerek ifade edeyim ki- bu gerçeği görmekteyiz.

Özetle "Kentsel Dönüşüm" yasası, toplumdaki beklentilere paralel olarak afetleri önlemeyecek aksine, toplumda sosyal ve ekonomik afetlere yol açacaktır. ●

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) Denizli Şubesi'nin düzenlediği "Gezinin Adaleti" konulu söyleşi TMMOB Makine Mühendisleri Odası toplantı salonunda gerçekleştirildi. Söleşinin konuşmacısı, EMO tarafından Hasan Balıkçı Onur Ödülü verilen Gazeteci-Yazar İsmail Saymaz'dı.

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) Denizli Şubesi'nin düzenlediği "Gezinin Adaleti" konulu söyleşi TMMOB Makine Mühendisleri Odası toplantı salonunda gerçekleştirildi. Söleşinin konuşmacısı, EMO tarafından Hasan Balıkçı Onur Ödülü verilen Gazeteci-Yazar İsmail Saymaz'dı. Söleşinin açılış konuşmasında EMO Denizli Şube Başkanı Abdullah Şavklı, Cumhuriyet tarihinin ilk sivil isyanı olması bakımından Gezi Direnişi'nin önemli olduğunu belirterek, "Gezi Direnişi, sosyolojik, politik her yönü ile ele alınması ve irdelenmeli ve sonuçlar üretilmelidir. Gezi Parkı direnişinde, kadınların kaç çocuk yapacağından, insanların yaşayış biçimlerine kadar her kademesini tek elden şekillendirmeye çalışan siyasi iktidara karşı bir mücadele vardı" dedi. AK Parti iktidarının, kendisine biat etmeyen meslek ve sivil toplum örgütlerini yok saydığını da belirten Şavklı, TMMOB'un da ağır saldırı altında olduğunu belirtti.

"10 MİLYON İNSAN KATILDI"

EMO Tarafından, Adana'da kaçak elektrik kullanımı ile ilgili verdiği mücadelede öldürülen Elektrik Mühendisi Hasan Balıkçı Onur Ödülüne layık görülen Gazeteci-Yazar İsmail Saymaz, Gezi Direnişi'ne Bayburt ve Bitlis dışında tüm illerin katıldığını belirterek, "İçişleri Bakanlığı'nın kayıtlarına göre Gezi Direnişi'ne 3 milyon insan katıldı. İçişleri Bakanlığı'nın yani emniyetin bildirdiği rakam gerçek rakamın 10'da 1'i olur her zaman. Gezi direnişi, toplumsal barış ve toplumsal ilerlemeye neden oldu" diye konuştu.

"ADALETİSİZ YARGILAMA"

Gezi parkı olaylarında gencecik hayatların kimi po-

lis kurşunuyla, kimi cipin altında kalarak yok olduğuna dikkat çeken Saymaz, yargılamaların ise adil olmadığını ileri sürdü. Saymaz, "Yargılama sürecinde tüm deliller yok edildi. Mobese kayıtları silindi. Ayrıca, Eskişehir'deki bir dava, güvenlik gerekçesiyle Kayseri'ye alınıyor. Adana'daki dava başka bir ile. Davanın başka illere nakledilmesi demek, kamu görevlilerinin aklanması demektir. Bunu başka türlü yorumlamak mümkün değil" diyerek Gezi Parkı yargılamalarındaki adaletsizliklere dikkat çekti.

"ZİLE'LİLER DERNEĞİ"

Gezi'nin mizahi yönüne de vurgu yapan Saymaz, şahit olduğu iki örneği aktardı; "İstanbul'da Nişantaşı'nda belki de ilk defa eylemler silsilesi gerçekleştirildi. Bir yönüyle de çok farklıydı, herkes o kadar elit o kadar kibardı ki normal eylemlerin aksine herkes birbirine yol veriyordu. Normalde hiçbir eylemde göremeyeceğimiz şekilde çok sakin, çok naziklerdi." Bir diğer örneği ise daha ilginçti; "Tokat'a bağlı Zile ilçesi vardır, bizim bu Zile'lilerin de İstanbul'da bir "Zile'liler Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı" var. Şimdi Gezi Parkı eylemlerinden heyecanlanan ve katılmak isteyen Zile'li gençler bir kamyonet kiralayıp 30-40 kişi taksime eyleme gitmeye karar veriyorlar ve çıkıyorlar yola. Ancak yolda acıkınca döner yaptırıp kamyonetin kasasında yiyerek eyleme giderken polis tarafından hepsi gözaltına alınıyorlar. Sonra mahkemeye çıkıyorlar, avukatları da Zile'li."

TMMOB konferans salonunda yapılan etkinliğe katılım yoğun olurken panel, soru ve cevaplarla devam etti. İsmail Saymaz, panelin ardından okuyucularına kitap imzaladı.

Aralarında TMMOB'ye bağlı odaların İstanbul şube yöneticilerinin de yer aldığı Taksim Dayanışması davasının ilk duruşması 12 Haziran 2014 tarihinde İstanbul Çağlayan Adliyesi 33. Asliye Ceza Mahkemesi görüldü.

TAKSİM DAYANIŞMASI DAVASI İLK DURUŞMASI GÖRÜLDÜ

Dava öncesi Adliye önünde, TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı, DİSK Başkanı Kani Beko, TTB Merkez Konseyi Başkanı Özdemir Aktan, KESK Dönem Sözcüsü Fadime Kavak ve Taksim Dayanışmasından Hüseyin Demirdizen konuştu. Taksim Dayanışması adına ortak açıklama TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı tarafından yapıldı. Davayı, Oda Yönetim Kurulu ve İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Eskişehir, Adana Şube Yönetim Kurulu Üyeleri ve üyelerimiz de izledi. Yargılanan Taksim Dayanışması üyelerinin savunma yapmalarının ardından dava 21 Ekim 2014 tarihine ertelendi.

Dünyanın gözü önünde gerçekleşen ve hükümetin yasal haklarını kullanan biz vatandaşlara karşı kullandığı resmi şiddet sonucu bugüne kadar 12 insanımız öldü, onlarca insanımız kör edildi, yüzlercesi yaralandı, gözaltına alındı, dövüldü. Bu hatırlatmayı yaptıktan sonra davanın mahiyetine geçmek gerekir ki hak ve hukuk ortaya çıkabilsin. Kim kimi yargılayacak? "Kim haklı, kim mağdur, kim yetki ve görevleri dışına çıkararak hukuku çiğnemiş?" görülsün.

Bilindiği üzere iktidarın Taksim'de yapmak istediği düzenleme Mimarlar Odası ve Şehir Plancıları Odası'nın açtığı dava üzerine mahkeme kararıyla durdurulmuş, Taksim Dayanışması'nın toplumsal direnişinin meşruiyeti, yargı kararıyla teyit edilmişti. Ancak 08.07.2013 tarihinde İstanbul Valisi, Emniyet Müdürü ve Belediye Başkanı tarafından açılan Taksim Gezi Parkı'na giderek ilgili mahkeme kararını açıklamak isteyen Taksim Dayanışması engellenmiş, polis yine halka saldırmış ve Dayanışma'yı oluşturan emek, meslek, kitle örgütleri, siyasi parti temsilci ve yöneticilerinden çok sayıda kişi gözaltına alınmıştı. Haklarında iki kez iddianame düzenlenen ancak bu iddianameler iki kez mahkemeden dönünce hazırlanan üçüncü bir iddianame uyarınca Taksim Dayanışması temsilcisi 26 arkadaşımız hakkında dava açılmış bulunmaktadır.

İstanbul 33. Asliye Ceza Mahkemesi'nce açılan davada İstanbul Tabip Odası Genel Sekreteri Ali Çerkezoğlu, Mimarlar Odası Çevre Etki Değerlendirme Kurulu 2. Başkanı Mücella Yapıcı, Elektrik Mühendisleri Odası İstanbul Şube Başkanı Beyza Metin, HDP Başkan Yardımcısı Ender İmrek ve HDK Üyesi Haluk Ağabeyoğlu, "suç işlemek için örgüt kurmak", "kanuna aykırı toplantı ve yürüyüşlere silahsız katılarak, ihtara rağmen dağılma", "halkı kanuna aykırı toplantı ve gösteri yürüyüşüne kışkırtma" ile suçlanıyor, haklarında 5 ile 13 yıl arasında hapis cezaları isteniyor. Diğer 21 arkadaşımız TMMOB İstanbul İKK Sekreteri Süleyman Solmaz, TMMOB Şehir Plancıları Odası İstanbul Şube Sekreteri Akif Burak Atlar, TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi II. Başkanı Mehmet Sabri Orcan, TMMOB Şehir Plancıları Odası İstanbul Şubesi Üyesi Sabiha Sezi Zaman, TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesinde Cansu Yapıcı, Kamil Tekerek, Aral Demircan, Mustafa Aytaç, Barış Akar, Ercüment Akdeniz, Erdem Ateş, Erkan Baş, Hakan Dilmeç, Hakan Çelikkaya, Haluk Yüksel, İsmail Sürücüoğlu, Metin Toprak, Murat Sezgin, Ongun Yücel, Öner Yakasız ve Volkan Özer hakkında ise Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefetten, 6 aydan 3 yıla kadar hapis isteniyor.

Büyük Menderes nehri koruma havzası planları üzerine demeç veren PAÜ Biyoloji Bölümü Öğretim Üyesi Prof.Dr.Mustafa Duran, Özellikle yukarı havzadaki kirlilik kaynağının Sanayi ve tarım atıkları olduğunu, evsel atıkların da kirlilikte rol oynayan önemli bir faktör olduğunu söyledi.

"BÜYÜK MENDERES'İ SANAYİ VE TARIM ATIKLARI KİRLİYİYOR"

Pamukkale Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü öğretim üyesi Prof.Dr. Mustafa Duran, Büyük Menderes nehri üzerindeki balık ölümleri ile yeniden gündeme gelen nehir suyu kirliliği üzerine verdiği demeçte, sanayi ve tarım atıklarının kirlilik kaynağında ilk sırayı aldıklarını söyledi.

Dr.Mustafa Duran, bir soru üzerine verdiği cevapta kirlilik konusunda kimsenin üstüne alınmak istemediğini söyledi.

Mustafa Duran, konunun aciliyet içerdiğini, yapılacak planlama ve havza projelerinin stratejik olması ve baştan sona yenilenmesi gerektiğini belirtti.

"Büyük Menderes akarsuyunun kirliliğinde ilk sırayı tekstil ve mermer sanayisinden kaynaklanan atıklar alıyor" diye Duran, "Bunlar daha Uşaktan başlayarak aşağı havzadaki suyun Çürüksu(Lycos) ile birleşme noktasına kadar devam ediyor. Uşak Dokuzsele deresi Ulubey kanyonundan geçiyor ama simsiyah bir dere suyu akıyor. Oraya dünyanın ikinci büyük kanyonu deniliyor, turizme de açmaya çalışıyorlar ama yanına yaklaşamıyorsunuz suyun. Zaten Dokuzsele deresi tahliye kanalı gibidir. Simsiyaha yakın suyu var, kokusu var. Orada biz pek canlı hayvan bulamıyoruz.

İlk olarak Uşak şeker fabrikası atıklarından etkileniyor. Sonra tekstil ve dericilerin atıkları ile iyice kirleniyor. Bizim buradaki Çürüksu da Dokuzsele gibi. O da aslında pek çok derenin birleşiminden oluşuyor ama ovada sanayi atıklarını toplaya toplaya Sarayköy civarındaki birleşme noktasına simsiyah bir su olarak geliyor."

Kirlilik konusunda genellikle herkes topu birbirine atıyor. Ama hepsinin ortak olarak gösterdiği kirlilik kaynağı sanayi ve tarım. Sıralamada daha sonra evsel atıklar geliyor. Ama taraflardan hiç kimse kendinde bir suç görmüyor. Herkesin şikayetleri farklı. Aynı tutumu il yönetimlerinde de görmek mümkün. Aydın Denizli'yi, Denizli Uşak'ı suçluyor. Kimse üstüne almıyor, almak istemiyor" dedi.

ÇED raporları konusuna da değinen Prof.Dr.Mustafa

Duran, "ÇED raporları meselesinde işin vehameti anlaşıldı. Yeni mezun biyologlar ucuz ücretle çalıştırılıyor ÇED raporları hazırlatılıyor ama onlar da kitabı açıp yazıyorlar. Bakıyorsunuz raporda orada olmayan türler, canlılar yer almış. Ondan sonra ayıkla pirincin taşını. ÇED raporu düzgün olunca gereği yerine getiriliyor. Ama diyelim politik sebeplerle 'bu fabrika buraya açılmalı, istihdam sağlamaya ihtiyaç var' denildi, o zaman da ÇED raporu falan kalmıyor ortada."

Kaynak: denizlihaber.com

"Bakacaksınız; gökte kartallar, dağları örten ormanlar yok olmuş, yaban atlan evcilleştirilmiş ve her yer insanoğlunun kokusuyla dolmuş. İşte o gün insanoğlu için yaşamın sonu, varlığını sürdürabilme savaşının başlangıcı gelip çatmış olacak..."

Kızılderili Reis Seattle, 1854

ODA YÖNETİM KURULU 5 HAZİRAN DÜNYA ÇEVRE GÜNÜ NEDENİYLE BİR BASIN AÇIKLAMASI YAPTI

"herkes dengeli ve sağlıklı bir doğal çevrede yaşama hakkına sahiptir"

5 Haziran Dünya Çevre Günü dolayısıyla, çevre ve onunla bağıntılı konuların arasındaki ilişkilerin görülmesi önem taşımaktadır. Zira çevre ile sanayi, teknoloji, kent, tarım, enerji, su, ulaşım, sağlık, işçi sağlığı-iş güvenliği, eğitim ve birçok alan arasında doğrudan ve dolaylı bağlar bulunmaktadır. Kapitalizmin azami kâr güdüsü ve neoliberal dönemin sermaye birikimi politikaları, insan yaşamını ve çevreyi tahrip eden bir tarzda egemen durumdadır. Yeni sermaye birikimi politikaları sonucu sanayi, tarım, kent, ulaşım, enerji, madenler, doğal kaynaklar, ormanlar, hazine arazileri, kıyılar, dereler birer rant alanı haline dönüşmüş, yeraltı ve yerüstü su kaynakları kirletilmiş, kentsel, kırsal çevre sorunları artmış durumdadır.

AKP iktidarı döneminde çıkarılan onlarca yeni yasa, yüzlerce yasa değişikliği, 2011 yılında yayımlanan Kanun Hükmünde Kararnameler, 2012 yılında çıkarılan Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun, söz konusu sermaye birikimi, sömürü politikaları ve rant alanlarının nasıl genişletildiğinin birer örneği olmuştur. Öyle ki bütün ülke, kentsel ve kırsal alanlar, toplu konut alanları, tabiat varlıkları, bütün koruma alanları, tüm çevre, milli parklar, doğal sit alanları, meralar, yaylalar, kışlaklar vb. rant alanları haline getirilmiştir.

Ülkemiz ve halkımıza çok yönlü zararlar veren bu politikaların içinde yanlış hidroelektrik santralleri (HES'ler) ve yanlış termik santral projeleri de bulunmaktadır. Enerji üretim ve dağıtımının serbestleştirilmesi ve özelleştirilmesinin ürünü olan bu proje ve girişimler halkın üretim ve yaşam alanlarını tahrip etmekte, halkın tarımsal üretimini, doğal çevresini ve mülklerini tahrip etmektedir. HES'leri engellemek isteyen halkın aleyhine davalar açılmakta, cinayetler işlenmekte; yargı kararlarına aykırı HES inşaatları sürmekte, halk çok yönlü bir şekilde zulme uğramaktadır. Yanlış HES girişimlerine karşı oluşan halk direniş platformları bugün toplumsal muhalefetin önemli bir unsuru durumundadır.

AKP iktidarı termik santraller, büyük otoyollar, HES'ler gibi projelere ve örneğin 3. Köprü bağlantılı otoyollarda ki tüm yapılarla Çevresel Etki Değerlendirmesi muafiyeti de getirmiştir. Ayrıca geçen yıl 5 Haziran'da TBMM'ye sunulan ancak Haziran Direnişi nedeniyle geri çekilen Tabiatı ve Biyoçeşitliliği Koruma Kanun Tasarısı yeniden Meclise sunulmuş durumdadır. Bu tasarı milli parkları, doğa koruma alanlarını ve tüm biyolojik tür ve çeşitleri metalaştırarak şirketlere teslim edecek ve yok edecek mahiyettedir. Böylece milli parklar ve doğa koruma alanları HES projelerine açılabilir, inşaat alanlarına dönüştürülebilir.

TMMOB Makina Mühendisleri Odası, ülkenin, sanayi ve tarımın, kentsel-kırsal çevre sömürüsü ve rant yağmasının karşısında durmaya, bilim ve tekniği halkın yararına sunmaya, sanayileşme ve çevre uyumu sağlanmış planlı toplumsal kalkınma politikalarını savunmaya devam edecek, halk direnişlerinin yanında olacaktır.

IX. ENDÜSTRİ-İŞLETME MÜHENDİSLİĞİ KURULTAYI SONUÇ BİLDİRGESİ

IX. ENDÜSTRİ-İŞLETME MÜHENDİSLİĞİ KURULTAYI, TMMOB MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI ADINA ESKİŞEHİR ŞUBE SEKRETARYALIĞINDA 6-7 ARALIK 2013 TARİHLERİNDE OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ KONGRE SALONUNDA MESLEKTAŞLARIMIZ, ÖĞRENCİLERİMİZ, İLGİLİ KURUM VE KURULUŞLARDAN TEMSİLCİLERİN KATILIMIYLA GERÇEKLEŞTİRİLMİŞTİR. “TOPLUMSAL GELİŞİMDE ENDÜSTRİ VE İŞLETME MÜHENDİSLİĞİ” ANA BAŞLIĞI ALTINDA GERÇEKLEŞTİRDİĞİMİZ KURULTAYIMIZI 621 KATILIMCI İZLEMİŞTİR.

Kurultayımız boyunca 3 panel ve 10 oturumda toplam 39 bildiri sunulmuştur. Ayrıca gerek akademik çevrelerden, gerekse sanayiden kurultayımızın paneline Endüstri ve İşletme Mühendisliği disiplinlerine değerli katkılar sağlanmıştır.

Kurultay girişinde katılımcılara sunulan anketimizin sonuçlarına göre; Kurultaya katılan meslektaşlarımız % 91 oranında uzaktan mühendislik eğitimine karşı, % 93 oranında yeni yetişen meslektaşların istihdamı konusunda kaygılıdır. % 97 oranındaki meslektaşımız üniversitelerimizde verilen eğitimin hızla çoğalan bölümler sebebiyle kalite düşmesi endişesini taşımaktadır. Katılımcıların % 61'i eğitimde disiplinler arası bağlantı kurabilme yetisinin geliştirilmesini istemektedir. Kurultay katılımcılarının % 80'i kurultay ortamından, % 89'u ise kurultay programı ve içeriğinden memnun kalmışlardır.

Türkiye`de Endüstri Mühendisliği eğitimi 1969 yılında ODTÜ`de ve hemen akabinde de İTÜ`de başlamıştır. 2013 yılında endüstri ve işletme mühendisliği alanı için 75 üniversitede açılan kontenjan sayısı 6.031`dir. Bu rakamlar, endüstri ve işletme mühendisliğinin birçok üniversitede kolayca açılabilen mühendislik bölümlerinden biri haline geldiğini göstermektedir.

Öğretim Kurumları, bölüm açma ve kontenjan belirlemede fiziki altyapı, akademisyen sayısı gibi kriterleri net olarak tanımlanmalı, bölüm sayısı ve kontenjanlar ihtiyaç kadar Endüstri Mühendisi mezunu verecek şekilde belirlenmelidir. Bu süreçte özellikle meslek örgütümüz Makina Mühendisleri Odası (MMO) da yer alabilmelidir.

Nicelikteki artış beraberinde nitelikte düşüşe neden olsa da Endüstri Mühendisliği bölümlerine talep her geçen yıl artmaktadır. Diğer taraftan, gerek sana-

yi gerekse kamuda iş arzı azalmaktadır. Bu koşullarda, sağlıklı bir planlama dahi yapılamazken, eğitimin kalitesini düşüren "uzaktan eğitim" uygulamasına son verilmelidir. Bununla ilgili kamuoyu yaratılması ve hukuki süreçlerin işletilmesi çalışmalarına Odamızca daha fazla zaman ayrılması, Endüstri Mühendislerine konunun önemini çeşitli eylem ve etkinliklerle anlatılması gerekmektedir.

Meslektaşlarımızın sanayi ve hizmet işkollarında sağlayacağı faydalar yeterince anlaşılammıştır. Çalışma alanlarımız içinde yer alan stratejik planlama, fizibilite etütleri, kapasite raporlarının hazırlanması, tesis planlama, proje yönetimi, işgücü planlama, yönetim sistemleri gibi alanlara farklı meslek disiplinleri ikame ettirilmektedir.

Endüstri ve İşletme Mühendislerine (E/İM) yönelik yetkilendirme çalışmalarını yürüten MMO`nun, bu yetkilerin yasal mevzuatlarda yer alması ve fiilen kullanılabilmesi için daha fazla çaba göstermesi gerekmektedir. Bu mücadelede sadece Oda üyesi E/İM`lerin değil, henüz Oda ile tanışmamış E/İM`lerin de Oda örgütlülüğüne katılarak destek vermesi önem taşımaktadır.

Endüstri ve İşletme Mühendislerinin tek çıkış noktası sanayi değildir. Bu mühendislik dalları, diğer mühendislik disiplinlerine oranla hizmet sektöründe daha fazla varlık gösterebilir. Hastanelerde klinik ve doktor sayısını dengelerken, orduda er ve levazimat dağıtımını planlarken, otellerde oda servisinin başında etüt alırken meslektaşlarımıza rastlamak mümkündür. Bu ve benzeri hizmet sektöründe istihdam edilecek endüstri ve işletme mühendislerinin, almış olduğu eğitim ve birikim ile yönetsel ve organizasyonel görevlerde başarı göstermeleri mümkündür.

Ne yazık ki endüstri ve işletme mühendislerinin, kamu kurum ve kuruluşlarındaki istihdam oranı yeterli seviyede değildir. Edinilen mesleki birikimin kamuda kullanılmıyor olması bir kez daha planlama sorununa işaret etmektedir.

Gün geçtikçe daha da gericileşen ve yaşadığı çağın gerisine düşen Ülkemizi ileriye götürecek yaklaşım, gelişimin sadece ekonomik alanda değil, siyasal ve toplumsal alanlarda da yaşanması gerçeğinin algılanmasıyla mümkündür. Bu noktadan hareketle kurultayımızın ana teması "Toplumsal Gelişimde Endüstri ve İşletme Mühendisliği" olarak belirlenmiştir.

TMMOB ve bağlı Odaları meslek ve meslektaş sorunlarının ülke sorunlarından ayıramayacağını her platformda dile getirmekte, bu sorunların ise küre-

selleşmeci politikalar yerine, halktan, emekten, bağımsızlıktan, üretimden, sanayileşmeden, bilim ve teknolojiyen yana politikaların yaşam bulması ile çözümlenebileceğini vurgulamaktadır.

Endüstri mühendisliği mesleği, sistemin şu an bulunduğu gibi, kendini yeniden yapılandırması için değil, yeni bir sistemin inşası için de önemli ve gereklidir. "Toplumsal Gelişim" için özelden endüstri mühendisliği ve mühendislik alanında genelde de toplumun bütün katmanlarında yer alan örgütlü yapılarla bütünleşik bir çaba içerisine girilmeli, çözüm için birlikte mücadele edilmelidir.

TMMOB Makina Mühendisleri Odası

tmmob
makina mühendisleri odası
eskişehir şubesi

“TOPLUMSAL GELİŞİMDE ENDÜSTRİ - İŞLETME MÜHENDİSLİĞİ”

06-07 ARALIK 2013 ESKİŞEHİR
ESGO Kongre ve Kültür Merkezi

MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI (MMO) SEKRETARYALIĞINDA TMMOB ADINA DÜZENLENEN SANAYİ KONGRESİ 2013, 20-21 ARALIK 2013 TARİHLERİNDE ANKARA'DA MİLLİ KÜTÜPHANE KONFERANS SALONU'NDA BAŞARIYLA GERÇEKLEŞTİRİLMİŞTİR. 1962 YILINDAN BU YANA YAPILAN, 1987 YILINDAN İTİBAREN GELENEKSEL OLARAK İKİ YILDA BİR DÜZENLENEN SANAYİ KONGRELERİNİN ON DOKUZUNCUSU "SANAYİDE DÜNYADAKİ DEĞİŞİMLER VE AKP DÖNEMİNDE TÜRKİYE'NİN AÇMAZLARI" ANA TEMASIYLA DÜZENLENDİ. KONGREYİ İKİ GÜN BOYUNCA 621 KAYITLI KATILIMCI İZLEMİŞTİR.

Kongrede, sanayide dünyadaki gelişmelerin yanı sıra on bir yıllık AKP iktidarı döneminde Türkiye sanayinin durumu çeşitli yönleriyle ele alınmıştır.

"Sanayide dünyadaki gelişmeler ve Türkiye" üzerine iki ayrı genel değerlendirmenin sunulduğu açılış oturumunun ardından "AKP döneminde Türkiye sanayi" konusu iki oturumda irdelenmiştir. Öğleden sonraki ilk oturumda 2013-2018 dönemini kapsayan 10. Kalkınma Planı'nın 9. Plan ile karşılaştırmalı analizi yapılarak, son on yılda araştırma-geliştirme çalışmaları, yenilik faaliyet ve göstergeleri ile sanayinin hangi noktaya geldiği değerlendirilmiştir. "AKP döneminde Türkiye sanayi" konulu diğer oturumda ise AB üyesi ülkelerle karşılaştırmalı olarak imalat sanayinin son on yılı göstergeler ve katma değer yönünden düşüş dönemi olarak ortaya konulmuştur.

Kongrenin ikinci günü ise sanayide işçi sınıfının ve mühendislerin durumu konulu oturumda, 2002-2012

döneminde Türk işgücü piyasalarında yaşanan dalgalanmalar, üretkenlik, istihdam ve ücretlerin durumu; geleceksiz ve güvencesiz çalışma rejiminde esnekleşen istihdamın ve ulusal istihdam stratejisinin işçi sınıfının örgütlenmesine etkileri; ucuz işgücü kaynağı konumundaki kadınların sanayi istihdamındaki yeri ve mühendislerin durumu değerlendirilmiştir.

Günün ikinci oturumunda, nasıl ve kim için sanayileşme, neoliberal politikalarla sanayileşmek mümkün mü konuları irdelenmiştir. Bu oturumda "sanayi politikası ve sistem tökezlemesi", "yeni bir dünya için yeni bir sanayileşme paradigması gerekli midir", "sanayi, bilim ve teknolojiyi halkın hizmetine sunmak" başlıklarında bildiriler sunulmuştur.

Son oturum olan forumda kongre değerlendirmesi yapılmış, sonuç bildirisi için salondan katkılar alınarak, oturumlarda dile getirilen görüşler değerlendirilmiştir. Başarıyla tamamlanan kongrede günümüzdeki sanayisizleşme sürecine alternatifin planlama-kalkınma-sanayileşme-demokrasi bütünlüğüne sahip başka bir sistem olduğu görüşü dile getirilmiştir.

Sanayi Kongresi 2013'te yapılan değerlendirme ve tartışmalar sonucunda oluşturulan görüş ve öneriler aşağıda kamuoyunun dikkatine sunulmaktadır.

Kamu yönetimini, ülke imarını, yapı, kent, ulaşım, eğitim, sağlık, tarım, enerji, maden, su, çevre ve koruma alanları ile TMMOB mevzuatını yeniden düzenlemeye yönelik adımlar günümüzde yoğunlaşmıştır. Bu politikalarla sendikal alanın zayıflatılması, ulusal istihdam stratejisinin aynı içerikte yenilenmesi, güvencesiz çalışma biçimlerinin yaygınlaştırılması, kıdem tazminatlarına el atılması girişimi, kamunun elindeki son işletmelerin serbestleştirme ve özelleştirmelerle tasfiyesi, neoliberal, rantçı, kapkaççı, usulsüzlük ve yolsuzluklara fazlasıyla açık bir ekonomi politika bütünlüğüne işaret etmektedir. Neoliberalizmin ekonomi politikası, AKP iktidarı tarafından doruk uygulamalara ulaştı ve artık kalkınmacı, inşacı, sanayileşmeci, kamucu yaklaşımlara ve bu bağlam içine oturan bir mühendisliğe gereksinim duyulmadığı belirlendi.

IMF, Dünya Bankası, AB ile imzalanan Gümrük

Birliği, Dünya Ticaret Örgütü tarafından ortaya konulan politikalar demeti, Türkiye sanayisini temelleri, yapısı ve yönelim itibarıyla olumsuz yönde belirlemiştir. Sanayide taşeronlaşma oranı artmıştır. Her alanda özelleştirme, kuralsızlaştırma, metalaştırma politikaları bütün toplumsal yaşamı sarmıştır. Bu politikalar, niteliksel düzeyde 1980 sonrasında gündeme gelen, devletin ekonomideki rolünün yeni sermaye birikim süreçleri ile küçültülmesi, sanayiye yönelik sübvansiyonların büyük ölçüde kaldırılması, büyük ölçekli sanayi kuruluşlarının özelleştirilmesi ve sabit sermaye yatırımlarında yaşanan gerileme gibi uygulama ve sonuçlarla somutlanmıştır. Bu

çerçevede ve Gümrük Birliği hedefleri doğrultusunda tüm sektörlerde korumacılık asgariye indirilmiştir. Sanayi, emperyalizmin egemenliğindeki küresel rekabette dışa bağımlı fason üretime yönelik bir yapıya büründürülerek zayıflatılmıştır. İthalata bağımlı ihracat olgusu ve yabancı sermaye ile rantiyeli lehine olan finansal başıboşluk başat konum haline gelmiştir. Sanayideki yapısal değişim, ücretlerin düşürülmesi, işgücü istihdamının azaltılması gibi olgularla birlikte mühendisliğin işlev ve iradesi en aza inmiştir.

Türkiye ekonomisinin, üretim, tasarruf-yatırım, istihdam, ihracat ve ithalatın yapısı, teknoloji düzeyi, dış talep bağımlılığı, cari açık, sermaye hareketlerinin giriş-çıkış serbestliği ve borçlanma göstergelerine bakıldığında örselenmiş ve kırılğan duruma gelmiş olduğunu söylemek mümkündür.

Kamu üretken olmayan, katma-değer yaratmayan, istihdam öngörmeyen, esasen özelleştirmelere yönelik yatırım yapmakta, bölgesel kalkınma projelerine el atmamaktadır. 2007-2013 yıllarına ilişkin 9. Plan gerçekleştirmelerinde kamunun sanayi yatırımlarından tamamen vazgeçtiği açık bir biçimde görülmektedir. 2006 yılı kamu sabit sermaye yatırımlarının GSYH içindeki oranı binde 5, 10. Planın 2018 öngörüsünde binde 4 ile trajik bir düzeydedir. Özel sektör sabit sermaye yatırımlarının GSYH içindeki oranı 2006'da yüzde 18,9 iken 2012'de yüzde 16,4'e gerilemiş durumdadır. 2018 tahminleri ise 2006 değerleri düzeyinde bir orana işaret etmektedir. Dolayısıyla büyüme olgusu, ekonominin sanayi ve tarımsal üretime ve bu alanlardaki sabit sermaye yatırımlarına değil, sıcak para akımına bağlı mali aracılık hizmetleri, ulaştırma, depolama, haberleşme

ile toptan ve perakende ticarete dayalıdır. Büyüme ile sanayileşme-kalkınma-istihdam-gelir dağılımı gibi makro göstergeler arasında ve verimlilik ile istihdam arasındaki bağlar kopmuş durumdadır. Verimlilik ile amaçlanan, birim üretimde daha az emeğin kullanılması ve daha fazla sömürülmesidir.

Türkiye'nin sanayi üretimi yüzde 98,7 oranında küçük ve orta büyüklükteki, 10 ile 249 çalışanı bulunan işletmelerin yoğunlukta olduğu bir yapıya sahiptir ve 9. Plan dönemi imalat sanayi üretiminde ortalama yıllık artış yüzde 3,7, istihdam artışı ise yüzde 1,5 düzeyindedir. Genel istihdam içinde sanayi istihdamının yüzde 19,2'ye gerilemiş olması, yanlış sanayi

ve istihdam politikalarının bir sonucudur.

İmalat sanayinin GSYH içindeki payı da 1990'lerden itibaren yüzde 24'den aşağıya iniş seyri içindedir. 9. Plan döneminde imalat sanayinin GSYH içindeki payı yüzde 16,4 olarak gerçekleşmiş, 2014-2018 arasına ilişkin 10. Plan döneminde ise yüzde 16,1 olması öngörülmüştür. Bu durum, sanayinin düşük katma değere endekslendiğini göstermektedir.

Görülmektedir ki Türkiye kapitalizmi sanayileşme amacından uzaklaşmakta ve adeta bir sanayisizleşme süreci yaşanmaktadır.

Türkiye'nin önemli bir gerçeği de on yıllardır uygulanan yanlış bölgesel politikalar ile bölgesel eşitsizlik farklarının açılmasıdır. Bölgesel dengesizlik ve eşitsizlik, yatırımların bölgelere dağılımından da açıkça görülebilmektedir. Doğu, Güneydoğu ve Doğu Karadeniz bölgelerindeki imalat sanayi yatırımları, dengesiz yapıyı değiştirecek bir politikaya işaret etmiyor. Yakında açıklanan 2013 yılının ilk 9 ayına ilişkin teşvik verileri bunu göstermektedir. Aynı şekilde 2012 ile 2013'ün ilk altı ayında sabit sermaye yatırımlarında Doğu ve Güneydoğu'yu kapsayan 5. ve 6. bölgeler en düşük payı almıştır. Esnek yönetim ve serbest yerel dinamikler anlayışına dayandırılan sözel "bölgesel kalkınma" yaklaşımı, kamu öncülüğündeki merkezi-bölgesel kalkınma perspektifini dışlamakta, dahası, bu bölgeler ucuz işgücü itibarıyla "Türkiye'nin Çin'i" yapılmak istenmektedir.

Sanayi Kongresi 2013'te açıklanan yukarıdaki görüş, değerlendirme ve tartışmalar sonucunda oluşturulan öneriler aşağıda kamuoyuna duyurulmaktadır.

AKP iktidarı ile birlikte ortaya çıkan sanayisizleşme sürecine, planlama ile kalkınmayı esas alan sanayileşme, toplumsal refah ve demokrasi ile bütünleşen başka bir sistem ile alternatif geliştirmek olanaklı görünmektedir.

Önceki dört sanayi kongresinde ele alınıp işlenen planlama, sanayileşme, kalkınma, istihdam odaklı, bölgesel eşitsizlikleri giderecek öncelikli yapılanma ve toplumsal refah ayrılmaz bir bütündür. Bu bağlamda emperyalizmden bağımsız siyasi bir iradeye; planlama, sanayileşme ve kalkınmada halkçı, toplumcu bir yaklaşım ve modele gereksinim bulunmaktadır. Bu yönde Türkiye'nin önünde tek seçenek bulunmaktadır. Bütün dış ilişkilerini gözden geçirerek, bağımsızlığı benimsemek; planlı bir kalkınma ve istihdam odaklı sanayileşmeden, etkin ve yatırım kararları ile bütünleşmiş, mühendisten, bilim, AR-GE ve teknolojik gelişmeden yana, kendi kaynak ve tasarruflarına dayalı bir ülke ve ekonomi yaratmak zorunludur.

Üretim süreçlerinde mutlaka gerekli olan, insan emeğini değersizleştiren üretim ve sanayi politikalarını bir yana bırakıp kamusal merkezi bir planlama ve denetim politikasını benimsemektir. Emeği, mühendisliği, bilimi, tekniği, sanayileşmeyi toplumsal refah amacına doğru yönlendirmek gereklidir. Kapitalizmin azami kâr hırsı uğruna, her krizde üretici güçler ve insan potansiyeli yıkıma uğratılmaktadır. Emeğin varoluşu insanın varoluşudur, bu varoluş biçimi korunmalı, insanca kılınmalı ve geliştirilerek geleceğe aktarılmalıdır.

Ekonominin önemli bir sektörü olan imalat sanayi, toplumsal gelişmeyi esas alan planlama yaklaşımına dayalı yüksek katma değerli bir üretim ve teknoloji politikasıyla dışa bağımlı yapıdan kurtararak üretken, ülke kaynaklarına ve bölgesel kalkınmaya yönlendirilerek tanımlanmalıdır.

Sanayi fason üretim ve taşeronlaşmayı ön plana çıkaran küresel rekabeti temel aldığı sürece, dışarıya bağımlı ithalat girdileri ve düşük katma değerli ihracat ile cari açık artmaya, ülkenin dış borç stoku büyümeye devam edecektir. Sanayi Kongrelerimizin sürekli olarak önerdiği öncelikli planlama yaklaşımı ise, yatırımları esas alarak ülke sathına yayacak, gelir dağılımını çalışanlar lehine düzeltecek, işsizliği ortadan kaldıracak, ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmeyi sağlayarak refahı kitlesel olarak yayacak ilke ve araçları kapsamaktadır.

Sanayi katma değerini artırmanın yöntemi; tasarım, AR-GE ve inovasyona yönelik harcamaların öncelikli sektörlerde yoğunlaştırılarak, yerli kaynaklara, nitelikli işgücüne ve mühendislik alt yapısına dayandırılan bir planlamanın yapılmasıdır. Burada kamu yararı benimsenmeli, bilim ve teknoloji kurumları ile üniversiteler bağımsız olmalıdır. Siyasi erk güdümündeki bu

kurumların gerekli gelişmeyi sağlayacak iradeyi göstermeyecekleri bilinmektedir.

Türkiye'de büyüme oranları ile istihdam düzeyi arasında önemli bir çelişki bulunmaktadır. Sınai üretimi, mevcut işgücünün daha fazla çalıştırılması ve verimlilik artışları ile gerçekleşmektedir. Bu durum "istihdamsız büyüme" olgusunu ortaya koymaktadır. Haftalık çalışma süreleri en uzun olan ülkelerin başında Türkiye gelmektedir (mesaili 53,7 saat). Bu süreler mutlaka düşürülmeli, insanca bir yaşam esasına göre düzenlenmelidir.

Kamu yararına planlama, istihdam odaklı, öncelikli sektörlerde bölgesel kalkınmaya yönelik sanayileşmenin gerçekleşebilmesi; demokrasinin ilke ve kurumlarıyla egemen olduğu, insan hakları ve özgürlüklerin bütün boyutları ile uygulandığı, toplumsal barışın sağlandığı bir ortamın oluşturulması ile olanaklıdır. Demokrasi ve kalkınmanın bütünlük ve birbirini geliştiren olgular olduğu bilinmelidir.

Kongremiz ile aynı yıl içinde gerçekleşen Haziran direnişi, gereksinimini duyduğumuz demokratikleşmenin içeriğini ve yönünü, sınırsız, yaygın demokrasi talebiyle göstermiştir. Cumhuriyet tarihinde ilk kez bu denli büyük bir halk hareketi eşit, özgür, demokratik, barış içinde bir Türkiye istemini dile getirmiştir. Bizim geleneksel çizgi ve yolumuz tam da budur.

Kongrede ayrıca, yolsuzluk-rüşvet ağları ile ilgili önemli gerçeklerin ortaya serildiği bir dönemde, TMMOB'ye bağlı on bir Odanın idari ve mali denetiminin bir 12 Eylül darbe dönemi düzenlemesi ile yolsuzluk-rüşvet operasyonlarında adı geçen Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na bağlanması eleştirilmiş ve TMMOB'ye yönelik bu düzenlemenin hiçbir anlamı olmadığı, kadük kaldığı ve TMMOB'nin asla "padişah çok yaşa" diyenlerle saf tutmadığı, tutmayacağı belirtilmiştir.

Bizler mühendis, mimar, şehir plancıları olarak, birliğimiz TMMOB'nin geleneksel antiemperyalist, demokrat, toplumcu çizgisi doğrultusunda, yukarıda genel hatları çizilen planlama, sanayileşme, kalkınma amaçları yanında, emek ve demokrasi bütünlüğünü kuracak eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik, barış içinde bir arada yaşamı esas alan başka bir Türkiye ve başka bir dünya için mücadelemizi sürdüreceğimizi, TMMOB Sanayi Kongresi 2013 dolayısıyla bir kez daha kamuoyuna açıklarız.

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ